Масса а мехкашкара пролетарош, вIашагIкхета!

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Совецки Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 96 (4576). | ШОАТТА, 10 август, 1968 шу. | Мах 2 кап.

Пхе шера план — ханал хьалха!

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара накъадолхаш

КОНСЕРВЩИКИЙ ЛОАРХIАМЕ ДЕКХАР

ЧIогIа бехктоххаме декхарш да кIанз консервни промышленностан предприятешта хьалхашка латтараш. Республикерча юрта бахаман сихденна чуэцаш латт дика хьийзъа бьцадаараши соми. Ханнахьен ца лойташ уж хьачу а кийша чакхдаха декхаронйла я консервни заводийн коллективаш. Из дика кхета а деш, шоай болх кхетамца вIаштIехьбаьккха дIаболабаьб дукхахча предприятеша.

Пятилетка кхоалагIча шера хьалхарча воьрхI бетта консервни промышленностан треста коллективо консерваш арахецара план 103,5 процент кхочашдьяьй. Планал совгIа арахийца консерваш 1200 эзар банка ю. ДIалахьча шера воьрхI бетта арахийначух 29 процент дукхагIа консерваш арахийцай тресто укх шера цу юкъа. ХIьате реализаци яь продукци 19,3 процент дукхагIа я.

Къаьстта дика къахьегаш я укх шера Ассиновски консервни завода коллектив. Цо воьрхI бетта планагIа кьаьхIачура совгIа реализаци яь продукци 56 эзар сома мехьа я. Цу толама кертера бахьан да къахьегам кхетамца вIаштIехьбаьккхав. Кердача сезона дикса ханнахьен кийчо юкъхкхача халача производственни процессашта механизаци автоматизаци яь. Къахьегамна овсарле лакхъяоа тIаьевоазаь дукха кердалараш производствана юкъехкхьар. ХIара участке, кехе Iалман лорла тIа вIаштIехьбаьккхаб къахьегам. Сезон дIайоланаладехьа хьанйца кийчбир специалисташ, болхлой.

Цу тайпана дика шоай болх вIаштIехь а баьккха, хьалхашка латта декхараш толамца кхочашдеш я Грозненски, Новосельски, кхин а кхьча консервни заводийн коллективаш.

Цхьабакъда, консервни промышленноста ерригача треста а цунна чуйоагIача дукхача консервни заводашна а воьрхI бетта план кхочашъяьйне а, цхьайолча консервни заводашна болх во бу укх шера. Консерваш арахецара воьрхI бетта план 98,5 процент мара кхочашъяьлац Самашкински консервни заводо, цунна тIадиса паччахьалкхен декхар 57 эзар консервни банка я. Къаьстта лоха да Сунженски консервни завода коллектива укх шера доахка къахьегама толамаш. Валови продукци арахецара воьрхI бетта план кхочашъяьлац.

Арахецача продукцена дIабола мах лохбараш гIулакх дика вIаштIехьдаьккхалац республикерча дукхача консервни заводашка. Арахецача продукцена дIабола мах ... планагIа лаьрхIатул цакхагIа хилара бахьан ... консервни промышленноста тресто дукхьала хьалхарча ах шера паччахьалкхена ... эзар сом ... Планагlа паччахьалкхенна воьрхI эзар сом пайда бе бевача Самашкински консервни заводо 28 эзар сом ле хьаь паччахьалкхенна. Уж гIулакхаш дIахо ла мехаргдолаш дац.

Эггара дукхагIа сомаши бьцадаараши хьалхьна ха я хIанзара ар...

Пятилетка кхоалагIча шера консервни заводашка чаккхдаха беза бьцадаарши 25200 тонн я, хIьата сом 5800 совгIа тонн я. Уж чIогIа лоархIамен бехктоххамен декхараш да. Из дика кхета а деш, совхозашкара колхозашкара бьцадаараши соми ханнахьа хьачуэцара, цхьакха килограмм бедал ца йойтара оаццагIьаха еза хIара предприятешний ерига тороньн. Цудухьа кертера терхам тIабахийта беза заводе бьцадаараши соми талха ца тахийтаи ханнахьа чакхбахара. Цу гIулакха тIаерзаль хила еза хIара болхлочун уйла.

Кхочашдаиза дерцоаш декхар да арахеца продукци дикагIен дукхагIен хилийтар, хIара бахха сахьатех бизаза пайда эцар. Цу дакъе лоаттабу къовсам ли тIехьа шерагIа боаржабе беза. ХIара предприятерча техникага бизазача кипаца боах байта беза. Цехашкара, участкашкара къахьегама хьалаш тоалара чIогIа лоархIаме да арахецача продукце дикали къахьегама овсарлен лакхьяра.

Лакхача боарама тIа вIаштIехьдаккха деза соми бьцадаараши ханнахьа заводашка хьакхачийтара, кийчача продукцена реализаци яье гIулакх. Из дукхахча дакъе тийша да транспортах. Цу духьа цун болх кийса вIаштIехьбаккха беза.

Арахецача продукце дикал лакхьяр деррига а предприятех тийша Iац, дукхача дакъе из тийша да бедыя дьакхдхьийтача совхозехи колхозехи. Хьаьккха дукха лаьтта продукци стандартах ма йоагIара дика хилац, из шоай бехках ма хилийтара харцагIбеэла беза совхозийи колхозийи кулгалхой. Арахецача продукце дикал лакха хилийтара цахадлаш тIахьожам лоаттабергбола гIулакх вIаштIехьлакаха деза предприятей кулгалхоша а.

Консервни заводий болх ритмичо дIабахийтара чIогIа лоархIаме да йоаг-йоагIача кхараш дIанийсьяр, производстве хьадха латтарий опыт шера дIа а йоаржаеш цох пайда кийбаь. Предприятешкарча механизмех дикагIа пайда эцар, халача процессаш механизаци яр. Iалман лорла тIа къахьегам вIаштIехьбаккхар, сихха чакхьха еза мероприятеш кхочашьяр — уж бехктоххаме декхараш кхочашдара коллективаш царцагIьаха еза предприятей кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Шеора социалистически яхь йоаржае еза хIара заводе, цехе, участке тIайнна декхараш ханал хьалха кхочашдара. Яхье лынача коллективаша дахьача толамий хамъхаиахьа итогаш а еш, хьадха латтарий опыт шерагIа дIайовзийта еза.

Пятилетка кхоалагIча шера планаш тIайбиа социалистически декхараш толамца кхочашдара мел эша хьалаш долаш да консервни заводий треста чуйоагIача ерригача предприятешка. Царех бизза пайда эца декхарийла я хIара коллектив. Паччахьалкхен план кхочашдеш ца еш цхьанкха предприяти хила йиш яц.

ЛАКХА ХЬОКХАМ

Дог гIоадаьнча бар укх деношка Тимаев Асланбек керте латтача шурий-товарни ферма доярочаш, скотникаш. Ленина цIерагIча колхоза харара-кара тела цIе байракх елар хьайбаш леладераша социалистически яхье хьалдара моттиг яккхарах.

Укх шера воьрхI бетта паччахьалкхенга 14401 центнер шура еххай, из планах лийрхIачу 356 центнер дукхагIа я.

Колхозе а Грозненски районе а эггара лакхара хьокхам ба из. Цунга дика къахьегаш я Х. Кагаев, Ф. Никищенко, керте латта шурий-товарни бригадаш а.

М. АУШЕВ.

Болхлой коллективо чIогIа сий деш ва Грозненски химкомбината бархIлагIча цеха ворккхагIвола аппаратчик Федорченко Михаил. Технологически процесс хIоарга воввача но дика гIулакх ду цуна аппаратурана а оборудованена а.
СУРТА ТIА: ВорккхагIвола аппаратчик М. Федорченко.
Д. Василенко сурт.

ПЛАНАЛ СОВГIА

Щелковской района «Коминтерн» яхача колхозе укх шера июнь бутт чакхбоалалц кхочашбир паччахьалкхена шура йохкара шера план. Керда декхараш тIаийцар колхозхоша: шу чакхдалалехьа кхы тIа оттад тонн шура яхха.

Колхоза фермашта юкъе яьоача социалистически яхье хьалха йоагIа № 2 йола шурий-товарни ферма. Дукхьал дIабахача бетта планал совгIа коллективо дьяккхар нтт тонн шура.

Къаьстта дика къахьегаш я доярка Емашнкова, Адамгайтарова, Мамашева. Шоай планаш 180—200 процент кхочашъю цар.

М. АБДУЛАЕВ.

ЦIАЬКХА А КЕРДА ЦIА

Укх деношка дика совгIат хилар Грозненски чкъаьIара-коньячни комбината болхлошта. Д. П. Гоголь начальник волча № 4 йолча гIишлой-монтажни управлене участка коллективо эксплуатаце дIаденнад 64 квартира йола цIа. Из хьалдеш дика къахьийгар С. М. Сорокина кулгалдеча каменщикий бригада, М. Т. Самойленко бригада штукатураша, О. И. Яковенко керте латтача малярий бригада. Укхаза бахаа хийшача чкъагIара-коньячни комбината болхлоша бахкал еал цу коллективий берригача болхлошта.

Керзача цIенна хьалхарча этаже тихаш хургья, хIанз шина болх беш М. Т. Самойленко бригадера штукатураш ба. Укхаза шинь тхка хургья, царех цаI простоварши, шоллагIьар чхьагIара-коньячни каделеш йоахаш, из республике КоньякагIарех цаI хургья.

А. ЮНУСОВ.

ЦIЕЙ СИЙНА

«Сунжанефть» НПУ скважинашна [illegible] цеха коллективо къаьстта дика къахьег пятилетка кхоалагIча шера. Июль бетта шоай толамца кхочаш а еш, капитальни ремонт яь дIаесиий кхо скважина. Царна ремонт еча дика къахьийгар йоккха опыт йола мастер Панфилов Сергей Дмитриевич керте латтача бригаде.

Механьалтта тIоапашна хий эттачул тIехьагIа цементаж е йоаламалахьа сихха чубаь болабелар маркхал. Цементировочни агрегатага хьежа везаш вар дийнахьи буси. ДIа-юха лелача А-50 яхача установкаца цементаж а яь толамца кара... скважина. Цул тIехьагIа лакхеоча меланкара механьалтта кIеж техар, дийнахьи буси 40 тонн «IаьржагIа дечига» а яьш. Уж балхаш хила а сихха а дир бурувлеттараша из. Мельдишова, Чапанова, кхин а бурувлеттачуй гIонча вов. Алиев.

Механьалтта доагIа декхара къобсан леттабенш я цехара скважинашта кислотаца обработка ю бригада а. Цо кхаь скважина бархIанна обработка яьй. Из балхан доланн механьалтта тIоапашта кир тIалоаттабора дийнахьи буси чудоккхийта хий 50 кубически метр совдаьлар.

Механьалттахой делача цIейна сийлахьца накъьалха кийчлуш я цеха коллектив. Цудухьа укх [illegible] кхазащ тIаийцад цо. ВоьрхI бетта планал совгIа хьалх скважина ремонт ергья, шера планал совгIа шиъ скважина хьалтеергья. БалкагIа дIахохар 1,6 процент лоса а деш, къахьегама [illegible].

В. ВОЛОДИН,
«Сунжанефть» НПУ ЦИРС ворккхагIвола геолог.

РЕПОРТАЖ

ЛАЬТТА АХАРА ГОВЗАНЧАШ

ВорхIлагIча августе республика отвален станце вIашагIкхийтар хIара района болхаманнара дикагIбола лаьтта охарахи. Республикански яхье декьа кеца-бакъо кхьычар районашка церна яхье хьиначу хьалхара шоллагIен моттигаш яьхарий.

Республикански яхьаца декъа дахьар 21 трактористо. 11 сохьт долча миттиг тIа... Цул тIехьагIа дIадахадалар секъердаме а бехктоххаме а гIулакх. Бакъонаш кхтта яр: цхьан сеньтта дикал лакха йоаш бIаь метр дIоахали шоатткъа метр церрали йолаш лаьтта аха дезар ДТ-75 маркан йолча тракторца, хIанта колесни тракторца —30 метр шорал дола лаьтта.

Эттара халагIа да хьахарна беза боахмаш, хIана ала аьна яхье керттеро бакъо я бола нийсо хилар. Цу гIулакхо мара таро хилийтац хьахка бьмиэача бойлан тIехьа ... юкъе йоакъаи ца лесийтаи лаьтта ала. ХIьата хоаш ма дай йовзаш Iенсача хьукъам дикка эшлуш хилар. Яхье тьолара декъе кхоачадьшчуу тIехьагIа бьйча тIа хьовкано тьетьаккар Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза трактористо и. Растулька, «Путь к коммунизму» яхача колхоза трактористо Крайнюкова, Грозненски района «Староюртовский» совхоза трактористо н. Генаеова уж балхан дикагIа даь хилар.

Цул тIехьагIа дIадолаер яхьий шоллагIа декъа. Шоаьтта хьалхашка лаьтта декхар кхочашдера 40—50 минут мара эшанар трактористашта, диллар сакьат долча. Цу гIуленко хьакъонь трактористий говзал лакха йолга. Опытни станца, юртбоахама министерства, Грозненски производственни управлене болхлой чубоагIача жюре таккар баь болх. Счетни комисса, тракторий техническа тоаль хилагга а хьонаш, итогаш ю.

Хьалхара моттиг яьккхар Сунженски района Кирова цIерагIча колхоза и. Растулька. Из бахьан долаш юртбоахама Министерство прами елар цуна — 150 сом, ВЛКСМ обкома совгIат делар — транзисторни приемник, Сийлен грамота елар. ШоллагIа моттиг республика дикагIвола лаьтта оахар аха цIи яьккхар Грозненски района «Староюртовский» совхоза трактористо н. Генаеова. Цунна сийлен грамотен бIаь сом ахчи делар. КхоалагIа моттиг яьккхар Гудермесски района «Дружба» яхача совхоза трактористо н. Ефимоеа. Цунна а сийлен грамотан 50 сом премии елар. Лакха говзал йолаш хиларах цхьа а дукхача трактористашта сийлен грамоташ, совгIаташ тийлар.

Кастта хургIьолаш я Къилбаседа-Кавказа зональни яхьаш. Цига декъа лаца боиза яьккхай республикански яхьаца хьалкхеринн шоллагIен моттиг яьккхача трактористаш.

ХIанза хинама яхьаца кьохьахар хIара болхаме лакха говзал бола механизатораш болга. ГIулакх сена латт аьлча из латт хьалха латтача механизаторий опыт шерра йоаржабарах.

Е. ИЗВАРИНА.

СУРТА ТIА: (юкъе) Хьалхара моттиг яьккха тракторист А. Растулька, (аьрдакъе) шоллагIа моттиг яьйка М. Генаева, (аьттехьа) кхоалагIа моттиг яьккха В. Ефимова. В. Юнцевича сурт.

ДIАХО А ИШТА ХУЛЕ...

Дувца лезаш дац лаьтта ший хьакханьи дикен ахарга хьежна мара хьункъал клебе йиш йоацалга. Хьожаргда вай из бехктоххаме гIулакх мишта вIаштIехьдаьккхад Шалинском района «Джалка» совхоза — хIара отделене къаьст-къаьста.

Цхьоалагта отделени. Укхаза лаьтта ахара болх геттара во вIаштIехьбаьккха бар, юкъьанна. Цкьа-даьле, трактористаш кхоачаш ца хилара цхьан сменах мара ахацар лаьтта. ШоллагIа-дале, цхьанцахолча дийнахь тракторша хIалха болх а бацар. ХIана хиннад гIулакх селла ледара?

Механизаторашна, кулгалхошна дьача кьамахьлах соца гучадьалар цун керттера бахьан. Механизаторий къахьегамашца бедан соц ца бакхахьаргда, а доера хилхалар, ... учет лелайоре. Дукха моаттигаш цийслуш хиннад трактористаша цхьанца ... дийнахь бь болх дIа ца язбарах бутт чакх а бьнна корладш дIаккъоадача хана учетчикаш механизаторашта юкъе набезан отташ. Из вIалла да йиш йолаш гIулакх дац. Дукхьала из ларкIа беза. Бодаш болча механизаторша а шоай болх дерттIа хьа ца бар. ХIанзалца аьха лаьтта 450 гектар мара дац. ХIанта аха йиш йолаш мукъалаьнна лаьтта дукха а дукхагIа ю. Дукхьала гуралья дуп кIа бархI бIаь гектара тIа хиннад укхаза.

Цхьабакъда гIулакх эргадоалаш латт хIанз. Дукха ха йоашаш управляющелла вайтав отделене къона специалист — механик Сахулаев Iумар-Iаьла. Эггара хьалха цо дьяр фуд аьлча, из за механизатораша бьйча балла дерттIа учет яр. ХIара трактористагга а учета листок. Денна учетчикаша цу тIа дIаяздетта хIарана сменах збю а баьхах доагIа аьха а.

Оахамта хьажа лехар тхо управляющеца. Лаьтта оахаш я Магамаев Мовсара трактор. Шьора дар аьха лаьтта, хIьата обработка еча хана а доадаьна балхаш ло дезаш хацар. Лаьтта оахача агрегатаца ира, дискове урс, хьоцагIаш, маьхаш да. Гон тIа кхоачаше а цхьан миштта соцабир оаха Мовсар.

— Масса гектар лаьтта ахад Iа седхан?

— Норма 3,3 гектар мара кхочай са, — аьлар Мовсара учета листок а яхьаш ше трактора чура Iовоалламе а, — хIьата укх тIа хьежача ховрга шоана дол фуд.

Ахьа лаьтта йиъ гектар лар.

Тракторе цу Мовсар дIачухоаше а управляющо аьлар цунга:

— Оаха лаьтта кIоаргIа динналар аьнна воаха дац. Талхаргбаш из 25 сантиметрал кIоаргIа ахарах. Хьай вIаштIехьлоале...

Кхы дуэна лезаш дIахо, цун лаьтта кIоаргIа Iочудахар — 27 сантиметр. Хайра соца механизаторши управляющи шоайла кхетам, барт болаш бола. Из за йиш е дерла управляющи лепачуча тIехьагIа къахьегама темпаш дика лакхъаларах а. Нагахьа санна бейна бутт чакхбоалаш деррига аьха лаьтта 300 гектар совгIа мара хиннале, укх бетта кхе дийнахь аьхар 150 гектар гаргга дар.

Оалаш магарра, хий яьккха мара ца тIавоагIаргвоацаш гIулакх дар Масаев Мухьмад управляющи волча кхоалагIча отделене дьялар. ГурахIа кийнача лохах мукъаяьнна лаьтта ийс бIаь гектар да отделене. Цхьабакъда со шига кхинача хана аьха хиннар кхо бIаь совгIа гектар [illegible].

ХIана зез лаьтта ахара бахьаш миттта лесла? Жоп цаI да. Механизаторий йоахко ии. Цул совгIа дерттIа кийчъяьаи тракторш лаьтта ахара а. Массаяа, 30-ча июле отделене болх ца бош сайна латтар йиъ трактор. Ахьар уж. ХIьата бола беш цхьа трактор яр. Цох хоерга шоана лаьтта ахара «темпаш» цхьа дIахо а ишта хуле из лыш аьха дарга.

Кхы дикагIа дац укхаза шеара свеклана, хьажкIашта хий йиллара гIулакх а. Отделене кулгалхой лоIашка хьежаш богIаш а. Йоакъала йоалалар 150 гектара тIера хьажкIаш. Iлакха мара лелаланнар хий теха. ВIалла теха а дац хий, укх тIехьарча йоакъал отточа лаха 200 гектара тIа йийзача шеара свеклана, хIьате тезаро ма дий аьнна хIана а дац.

Цу къакъетьа лоргIа да гIулакх шоллагIча отделене. ХIаназе 550 гектар гаргга аьхад лаьтта. Къаьстта дика бу болх трактористашна Алуев гIар. Дан вейи цхьан трактора тIа ба болх беш. ХIаоа денна шоай сменн залазен дика тIехкхочашдеш [illegible].

Лаьтта лелахара культура лакхъярга хьежжа мара лакха хьункъал клебе йиш яц. ХIьата цунга айкха зуйшаленна ла фу Iалашъяр а. Мишта оттадьйа из бехктоххаме гIулакх?

Укх шера шоалта фуне эшаргIола кхат Iалашъдь бьйцаб совхозе — 1.340 тонн. Цхьабакъда цох дIадуьча боарама кхоачадьэ дукха дац. Миттга, гуралья бучча мукха лаьрхIа Iалашдь фу дIадувча кондицегIа дац. ХIьата гуралья дучча кхьца Iалашдьлча 1,3 эзар тоннах 355 тонн мара дIале йиш йолаш дац — бIеха ла да.

Диде йиш яц совхоза кулгалхоша дIалаьча шера, дIа мел дийца фу кьычайхьара тIакхакьаьтта. Из дIахо а ишта хуле, культураш дIахкха дика хьункъарсьш. ХIьата укх шера, план кхочашъьйале а, дIаханача шерарчул лохагIа бар хьункъал.

М-Р ПЛИЕВ.

БОЛХ ДИКА БУ

Шн кIара гаргга да я тха совхоза цхьоалагIча отделене, силоса лаьтIа хьажкIа хьоцаш латта. Итт машин ихоь силос тьеха комбайни а болх беш. Эггара хьалха из чем бола доахьар дикъаа ворккхагIа ва Iу Сосели Висолта волча ва леладеча ферма.

Дика къахьет механизаторашна, Масаша, Хаджиев Тlауса кханах 5 гектар йолча 8 гектара тIера хьону хьажкIаш. 152 тони силос Iалашйир цо. Миттта дика болх бу шофера Аслаев Хьамида а. Цо хIара денна 240 центнер силос хьатIаоа. Из планал дукха дукхагIа я.

Силос дIанийсъеш болча С. Амерханоеас, Т. Тагиловс, хьабаьна хIара денна норма тIехкхоачашъьо. Шн хеза ба отделене сменни норма 110—120 процент кхочашьяьо комбайнераш С. Алимов, А. Шарипов, Р. Магомедов.

Во лезаш силос Iалашъяра гIулакх Залан-Юртарча шоллагIча отделене а. 10 тракторни дахетти 2 комбайни а болх беш. ХIара денна 180—200 тони дикал лакха йоза силос чуэш укхаза.

Дийцалийтан боахаме кхьуда балхам а. Масаш, укхаза дIашагIьаллай кхашка удобренеш туьса бригада. Денна норма 14 гектар мара йоадача 25—30 гектара тIа дIакхоачийт удобренеш трактористо В. Элиевев. Ялнь бетта тIехьаьча аьх дийнахь 280 гектара тIа удобренеш тейсар.

Уж толамаш дахара керттера бахьан из кулгалхошна болх дика вIаштIехьбаьккхар.

Х. ЖАКУЕВ,
Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза рабочкома председатель.

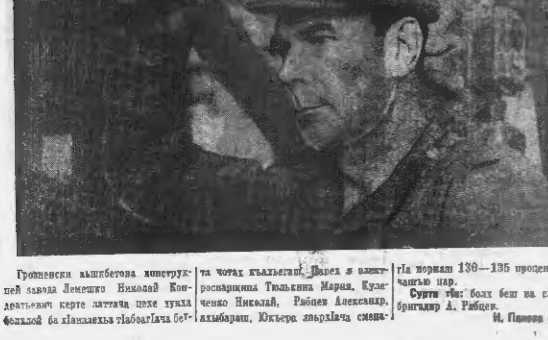

Грозненски аьшкбетона конструкцей завода Лемешко Николай Кондратьевич керте латтача цехе тукха болхлой ба кхIамалехьа тIабоагIача бетта чотах къахьегаш. Царех я электросварщица Тюлькина Мария, Куленченко Николай, Рябцев Александр, кхьыбараш. Юкъера лаьрхIача сменатIа нормаш 130—135 процент кхочашъю цар.
Сурта тIа: болх беш ва слесарий бригадир А. Рябцев.
И. Панова сурт.

ДИКАГIЧА БРИГАДЕ

Мекъо, самолета харам санна дIаьха «чкъаман» дIа а дахийта кхай тIа гIоала йоагIа агрегат. ТIьамех дIаухача доIе са чудосаху мехьо йокъальта хьамкIана.

...Грозненски района Ленина цIерагIча колхозе дикагIвайх лоархIаш я № 1 йола бригада. Кхычарех сихагIа шига бахьаз ба боля ялат чуьйна, кхаш цIеид. Цудухьа ханнахьа бахьар механизатораш шоалагIа дIамо хьажкIа дIайийна а. ХIанз кхаика хий дулалаш ба механизатораш. Из болх къаьстта дика бу Н. Дамаева, А. Шестопалова, А. Куржулова.

— ХIанз 248 гектара йолча кхай тIа хий хуллаш ба уж, — аьлар бригадина декхараш кхочашдеча И. Д. Сапралиева. — Гой хьона, — дIахьекхар цо мазутан хьькха кулг, — дIа «догIа деххийташ» йоагIа агрегаташ цар я. Мишта беш санна хет хьона цар болх?

Сапралиева тIехьара сога хьахаттар соя хар — агрегаташ чакхьйнача лаьттага, хьажкIашка хьежача гуш дар механизаторашна шоаш деп хIана IотIалаха на зовшн хелга. Дийнахь нормах 4 гектара хий теха дезача 6—7 гектара тох цар.

— Болх дика баьа совгIа шоайла цхьоагIе йолаш ба уж, — хуэн Сапралиева дIахо. — Нагахьа санна цаI запчасть йоацаш месача вокхо шийгара сов из дIаду.

Деррига лаьтта дац колхозе агрегатаца хий теха йиш йолаш. Цох ла гибредни хьажкIа дIайийна 50 гектар. Укхаза гIулакх деш ба М. Т. Вакуцин, И. Г. Якобинов, кхыбараш. Ден норма массаел а тIехкхочашъю цар. ХIана цкъа хий теха а баьнна шоалагIа тохам ба уж.

Кастта бIаьгалайта механизаторашта шоай лаьттана обработка дика ярах, хий тохам болаш тохарах хьалхина результаташ: 15—20 сантиметрга кхочаш лакха хьатIаьннай 248 гектар тIа хьажкIа — шоэтта йоккъар хургла хьайбанта хIаьхача Iанна.

— Хий теха дьлча фу дергзлаш ва шо? — хьаттар аз Сапралиевга.

...— Дукха гIулакхаш да тха хий тоханал совгIа кхочашдие дезаш. Культиваци а еш, лаьтта кIаьл ле даза-хий техачул тIехьагIа хилаш йола «Iоаньа» йохкеш. ХIанз культиваторашн кийчъеш ла тхо. ХIьата, гуралья длат дIадувча хана: «аьхки тоаль хлане» кхоачоалаш селкаш тоаш тхошта мукъа ла ена.

Шоай бригаде гIулакх дика леладьна сатийна боааш кхьча бригадашта а невкъостал ду № 1 йолча бригада членаша. Массех механизатор хьожаеаьа цар лоалахошта новкъостала.

Хьалхара моттиг дIалеца дага бай уж. Бакъьар аьлча, хьагучех цар из кхочашдергIа.

В. ШАХХАЛЬЕВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КІоарга чулоацам болаш, массане а кхетадеш

Къахьегамхоша политически кхетам баларна, цар хьинар айдара Ножай-Юьрта районан шахьаранарча партийни организацешна доккха новкъостал ду политинформаторшин агитаторашин.

600 агитатор юкъе а волаш 28 агитколлектив ю районе. Вай парте мехна чухьарчен деззал арахьарчен политикех, производстве … хетань даарш беседаш, … вай агитатораша укх шера … къахьегамхошта.

Дика вІашгІехьбаьккхаб агитаторий болх Ю. Гагарина цІерагІча, «Путь к коммунизму» яхача колхозий партийни организацешна. Материал дІеНаита йоцаш … … йола факташи … лаши … хав, дадуьгІарий … керттерча тІаерзас хар — из да Ю. Гагарина цІерагІча колхоза агитаторий М. Муртазалиева А. Мартынкин…, «Путь к коммунизму» яхача колхоза Н. Митаева, З. Шерипова, Т. Магамалиева беседашта безам тІаболийтар.

Цу колхозий партийни организацеша шера шера агитаторий состав … партийни комсомольски политпросвещение школашка дика кийчбаь коммунисташи комсомольцаши политически балха юкъеса.

Агитаторий говзал а цар знанеш а лакхъяра семинараш ю цу колхозий партийни организацешна, цу хьажъехьа дола кхоачамбоацаваш шоай собранешка, бюро заседанешка дуьй. Цулахьа ненал долаше къахьегамхоша сий даши я цар агитколлективаш.

Укх деношка лоархІаме болх беш ба уза района политинформатораш. 247 политинформатор из партен правительствам мехка чухьарчен доввол арахьарчен политика, дунен халкъашта юкъарча хьал… вартбахама экономика, коммунистически морала дешай сенщешка болх беш. Къаьнтта дика опыт Іоальй А. Шерипова цІерагІча колхоза парткома секретара Ю. Абдулмазина перте латтош политинформаторий сенде. Къахьегамхошта хьалхашка къамаьлаш … совгІа цар лоархІаме политически болх бу десятидворкашка а. Къахьегамхойн бахача нахьаш тешам тІаозаш хул политинформатора А. Дебирова ю беседаш. Вай тІарча … станс, ферме бахача нах … даха а сий дешна … Дебирова политинформацеш кІоарга чулоацам болаши … бахам хул.

Х. Нуралиева цІерагІча колхоза … «Дунен халкъашта … хьал а партен правительства арахьара политика, а» яхача … болх … коммуниста А. Муслеева политинформацеш. Дика кийчале, колхозхоша дикагІа кхетаергболаш а ю цо политинформацеш.

А. Шерипова цІерагІча колхоза политинформатора Эльсункиев Вахас колхозхошта довзийт юьта боахама экономика дешаш. Ше беседа е долаш … къамаьл колхоза экономикаша, боахама хьалхашка латтача декхараша а лубаш ду цо ЦІаенка тувлалийтош Вахас колхозхошта хьалхашка къамаьл даьтта болаш йола моттиг.

ХІанз агитатораши политинформатораши дукхагІа терахь тІаботийт пятилетка кхоалагІча шера план хацал хьалха кхоачашьера къахьегамхой оарцагІбахара, кхашкара балдаш сихагІа чакххахара.

Б. ЭСХАНОВ.
КПСС Ножай-Юьрта райкома пропаганди агитаци отдела заведующий.

Кхоана — гІишлошьечун ди

ДУКХАГІА, ДИКАГІА, СИХАГІА

СИХАЧА темпаша дегІадоагІа капитальни гІишлош хьалъяр вай республике. Цунна шера тешал ду укх шифраша.

Советий ІаьдаІ эттача хьалхарча итт шера республика халкъа боахамта хІара шера дІадоахийтаи хиннар 700 эзар сом мара дацар, хІаьта 1967 шера дийнахьа бусе дІадоахийтар шиал ахча.

Республике гІишлош еш я 60 совгІа гІишлошъю организаци участокаш, царна шийна чу «Грозпромстрой», «Грозхимнефтестрой», «Грозсельстрой», «Чечингсельстрой» тресташ, «Грознефтехимпромстрой» треста, коммунальни боахама министерства, «Чечингколхозстрой» треста, кхычар а гІишлошъю управленеш чуйоагІа «Чечингпромстрой» объединени а йолаш.

Тхьаь итт эзар совгІа сар волча гІишлошкой мугІарашта юкъе къахьегаш аз ши эзар совгІа коммунист, ши эзар совгІа коммунистически къахьегама ударник. 200 совгІа йолча бригада сий дола коммунистически къахьегама цІи еннай.

Вай гІишлошъеча организацешка хьахинаб ІалаьматІ дика нах. Творчески къахьегама хьокхамаш тел цар, толамца кхоачаш а тІехххоачаш а ю производствени заданеш.

Нохч-ГІалгІай АССР халкъа боахам дегІабоалабара план кхоачашъеча дуккхий толамаш дадарах гІишлош еча организацей, гІишлош ю материалаш хьаеча предприятей, гІишлошъеча индустре бІаьш болча болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гІулакхерча наха Советски Союза ордеташи медальши еннай.

Дика толамаш дахьал пятилетка кхоалагІча шера а вай гІишлошъеча коллективаша.

1968 шера хьалхарча ах шера республика гІишлошъераша хьал я эксплуатаци дІаеннай йоккхий промышленни объекташ — слюдяной фабрика, чухьаюхкача трикотажа Назрановски фабрика хьалхара эргІа; хкачаи машинаш еча завода мощностши, Грозненски химкомбината полипропиленовый сополимерен опытни установка, дийнахьа бусе 54 эзар кубически метр бІехал чакхйоалийтаи йола города Грозне промышленни колонизаце хьалхара эргІа, Грозненски ТЭЦ-3 № 3 йола яй, болх бе йоалайтай 1865 гектар лаьттана хий декха система, … 140 моттиг йола берий беш, Гудермесера 964 моттиг йола школа, Кашгельды яхача юртара 320 моттиг йола школа, МалгІабикера бытовой гІулакх ду комбинат, Грознера бытовой гІулакх ду салон, 28 эзар квадратни метр хула нах чубаха цІенош, кул совгІа нах чубаха цІенош болх бе доладалийтара ах шера план тІедахкхоачаш а ю республике, хІаьта 1967 шера хьалхарча шера эксплуатаци дІаеннача 10 эзар квадратни метр дукхагІа цІенош а ла уш.

Дика толамаш дахьар укх шера хьалхарча ах шера нах чубаха цІенош хьалдеча «Грозпромстрой» треста СМУ-4, СМУ-8, СМУ-12 йолча коллективаша, «Чечингушводстрой» гІишлошъеча управлене МООП СМУ … механизированни колоннаша. Ерригa хьайнчча «Чечингушсельстрой» управлене нах чубада цІенош хьалдара ах шера план 2,5-аза кхоачашйир. Болх дикагІ бе йолашвай цІенош хьалду комбинат. ГІишлош хьалъера дуккхаза дола республика проектни организацеша. «Чечингушгражданпроект» яхача институто документацеш ІалашЪю нах чубахеш граждански гІишлош хьалъю организацеш, «Южгипроводхоза», «Севкавгипросельхозстрой» документацешца ІалашЪю шерта гІишлошъю организацеш.

Производствени … хьал хьалха эксплуатаце дІаяллара, къахьегама оасарлеи производства культурен лакхьара мехка гІишлошъеча хьалха лаьтта коллективий инициатива хьал а лаьца, республика гІишлошъеча - монтажни организацей, транспортни промышленни гІишлошъю материалаш еча предприятей коллективаша социалистически ахь лаьцай В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийлен гІишлошъечун Денна сийлеша наькъахьари.

ХІана коммунистически къахьегама тІехьарарча ахь юкъе дикъа хоаш 100 совгІа производствени участокш 500 бригадаш а, 4 эзар совгІа саги коллективи а коммунистически къахьегама ударникаш цІи лехаш.

ГІишлошъеча индустре дукхача гІишлошъечеи транспортни организацешна а предприятешна а дика вІашгІехьаьккхаб социалистически ахь, цунах дика берашт а дол. Ах шерара задани дика кхоачашйир № 7 йолча треста монтажни управлене, «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене, «Южмонтажавтоматика», «Гидромеханизаци» яхача трестий, гІишлошъеча механизаце управлене, механизаце специализированни управлене, дахара бозока хІамаш еча Грозненски заводо, кхычар.

ГІишлошъеча, автотранспортни промстройматериалий предприятешка хьахь а дика болх беш а я 50 общеуправленческиa 20 цеховой производствени совещани. Совещаней заседанешка дуьц производства эггара а лоархІамеча дешаш, къахьегам лорабарца цул хьалаш тоадерен гІулакхаш, кхыдола дешаш.

Дика вІашгІехьаьккхаб «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене, «Гидромеханизаци», «Южмонтажавтоматика» трестий специализированеш, управленеша, «Чечингражданпроекта» яхача института, карьероуправлене коллективаш ахь. Кабардино-Балкаре, Калмыкседа, Ингушчен, Дагестана, кхыча республикий облаший шоай совца йолча коллективашца ахь лелаш цар. ВІаши дІа-лха а ураш социалистически ахь итогаш а ю, опыт вІаши йовзийт.

ГІишлошъерашта юкъе хьахинаб шоай гІулакх дика довза, социалистически ахь дика толамаш доахь, моашта тІехьа нах бала а инициатив а хьоа а хоаш бола мастераш. Вай довзал дош я хьалха латта СМУ-4 144 процент кхоачашъеш йола К. Хадинова каменщикий бригада, СМУ-8 140 процент норма кхоачашъеш йола Повалеева каменщикий бригада, СМУ-6 137 процент норма кхоачашъеш йола Висултанова бетонщикий бригада, СМУ-3 118 процент норма кхоачашъю Крючкова отделочникий бригада, кхыдар а.

Республика гІишлош хьалъеранна а дикагІа толамаш даьха хургдар, нагахьа сбена гІишлошъеча организацешна шоай чура торонех … баларе, пусковой объекташка материалаш къахьегама ресурсаши вІашагІоахаш хиннаяре. Кхы цхьацахІа а да. ХІанз бахка хана дукхахь лакъа дІадоха кулгаца бехча балхьга. ХІаьта краналш, экскаватораш, бульдозераш, болх на беш дукха сейца латташ хилар. Машинашка шин сменах болх ца бойтар дукха моттигаш я. ГІишлош хьалъеча дукхача моттигашка лелара арл къахьегам Іалма лара тІа вІашгІехьбаккхар.

Дукхьал укх шера хьалъяьшакха эзаш я Центральни газофракционирующий установка, измерительни приборий завода хентера корпус, 3,5 эзар моттиг йола 9 школа, 1600 моттиг йола дошк дахь ха йоацача берий учреждениеш.

Нах чубаха цІенош, школаш, дешна даха ха йоацача берий учреждениеш, промышленни культурно-бытовой объекташ хьалъя бъсте я йола болх бе йолалийтара планаш дукхцагла йоацаш кхоачашъяра гІишлошъеча организацей, заказчикий, проектни организацей, гІишлошъеча материалий промышленности предприятей коллективаш парцагІаьха еза парте горкомаши райкомаши, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, хІаьва шитта боахама кулгалхоша а.

Р. ГОЙГОВ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома гІишлошъяра отдела [illegible]

Вай республике массанена йовзаш я «Грозпромстрой» треста № 4 йолча гІишлой-монтажни управлене Хаджиев Шамсудина кулгалду каменщикий бригада. Боах сихри дика дукха йовзаш бу цо. Дукха ха я Шамсудин гІишлош объекташ хьалъеш воле. Итташ Сийлен грамоташ я хьаькаттача бригадира вина, хІаьта дукха ха йоацаш СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума шийн указаца цунна «Знак Почета» яхь ордени еннай. Дукхаа шерашка болх бу бригада Щербицкий Мефодес, Кузнецов Михаила. Уж бригадира тешаме гІончаш ба.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) Ш. Хаджиев, М. Щербицкий, М. Кузнецов.

ЗНАНЕШ ЙОАРЖАЕШ

Укх шера диначa КПСС ЦК апрельски пленумий решенеш кхоачашъяра лостам балаш арабаьккхаб шийн болх Нохч-ГІалгІай республика «Знание» яхача обществa. Республика къахьегамхошта хьалхашка йийшача 30 эзар лекцех ши лакъа общественно-политически тематикех яц.

ХІана В. И. Ленина 100 шу дизара сийленна паькъбахара къахьегамхой вашагІбах партийни организацешта новкъостал ду «Знание» обществa хленаша. Цу хьажъеха советски Октябра 50 шу дизара нахьалхаш Іалахьа балха опытах лайна а эшаш керттера лостамаш пропаганда лайна дуьгбола формаш белгалъю саха. Лектораш кийчбаргаш йола методически мероприятеш чаккхйоах.

«Знание» обществa совригача организацеша, беврвигача членаша шарашта хьалхашка дехкадаш уттаду В. И. Ленинна 100 шу дизара еш йола кийчо идеологически болх айбергбола стимула хилийтара. марксизма-ленинизма идешта еш йола пропаганда шерагІа йоашне. Цулахьа республика мехе моттиганка В. И. Ленина вахаради гІулакххеш нуг ІІаьхийча теоретически тІехьалелахи. нуй … дахаре лхьара къахьегамхоша лоаттабеча кхоачамахи йола пропаганда чІоагІъе хьож тхо. Цу еша хетань республика «Знание» яхача обществa Правлени Президиуме семинараш, методически конференцеш … ЦигІча чІоагІьвай В. И. Ленина юбилейна лакъалолхаш ашаргйолча лекцей тематика.

«Марксизм-ленинизм — хана ахатгйола творчески учение», «Вай замен социалистически революций йола ленински теорий», «Ленински къацен политика вай мехна коттъалар» яхача темаех йола лекцеш къаьнтта … — Ленински Урус-Мартана, Сунженски, Ачхой-Мартана, Старопромысловски … яхача районий обществаша. Цу организацей балха лекцеш ешаи докладаш ара ли совгІа лоархІаме моттиг дІалоаш хами болх беш йолча лекторешь, халкъа университеташ, ленински чтенеш санна йолча идеологически балха формаша. Къаьнтта хила вІашгІехьбаьккхаб марксизма-ленинизма теорена. Ленина идеешта пропаганда ера бола Урус-Мартана районa «Знание» яхача обществa. Укхаза дика лайза … «Ленин хІанз а вийнаб ваца … » яхача кинолекторех. В. И. Ленина хеташ сайренаш ю Пилгача … Ильича къамаьлга … сайренеш … республика къамча районашка а чакхъюа.

ХІанз … йоазадо ю оаха кхыьаннача организацешта методически новкъостах хаьн лекторий методически говзал лакхъяреш. Укх шера знаней тайп-тайпача отраслех лекцеш ешача лектораша гІоина лаьрхІа 30 совгІа материалаш арахийтай республика «Знание» общества правлене Іалман-методически совето. куд совгІа 20 тарга лекторий семинараш а яьй. Къаьстта лекторашa могаль а лайна эшаш а я «Экономически реформа в действии», «Карл Маркс — Іилман коммунизма лаьц йилар», «ХІанзарча Іилман дунен халкъашта юкъера болам» нитта ахьйола материалаш.

КПСС ЦК апрельски июльски Пленумий решенеш. СССР Лакхехьарча Совета IV сессе социально къахьегамхошта дІалазийтарa республика районашка лекторий бригадаш яхийтай саха. Наха чІоагІа тешам тІабехийташ дика еш лекцеш тха лектораша П. В. Мещерякова, О. И. Быкова, Д. Д. Габаева, П. И. Соколова кхыбараша.

В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах ВЛКСМ 50 шу дизарах кийчо лакъалдахарна дукъаленнеш хІахь бозача хана кагийхошта юкъера идеологически болх тоабараш лаьрхІа республика «Знание» общества правлене Президиума сопамах хІара бертa хуоргдолаш «Кагихой лекторий» отталаьл. Цу кийнахь диспуташ, тематически сайренаш, дагахьара журналаш, хаттарийн жопий сайренаш е лаьрхІаш. кагихоша хьалхашка комсомольски бехктахамерча болхлоша, производстве хьалхле лелевраша, тІема ветеранаша къамаьлаш дерза. Из мероприяти вай республика … болабеннаб. КПСС горкомаш, райкомаш хьаза … моттигашка из лоархІама мероприяти хан-хана … чаккхъяхара дешара.

ХІанзара ха … къахьегамхошта къаьстта … я. Цулахьа тха «общества» юххьанцарча организацешка хкай тІаьча станашка, фермашка арабаьккхаб шоай болх. Лекцеш беседаш … сайренаш кхай тІаьа болх йистебаьлча ю цар. Цкьабаькъа пропаганда … Ачхой-Мартана, Советски, Шаьла районашка хан-ханашка ешаш лекцеш хІаьта ешаш шоай а чулоацам еза хул. вахаро дІадеххача бесса хилар. Цулахьа хІанз оаха берригаш тІабаккийтаб дига из болх … деша. Къахьегамхой коммунистически … хьалхашка латта деккараш кхета дени республика шасса районашка идеологически болх шерагІа бовжабоа из … республика «Знание» яхача общества Президиуме.

М. МАМИЛОВ.
Нохч-ГІалгІай республика «Знание» яхача общества референт.

Зяудина фаттан

Шоккаш йоахкаш да плотника Зяудина кулгаш. Цо лелаю шьалья фаттан доше йолаш санна къегаш я. Фаттан доше ма, доше да из къегаль кулгаш…

Итт-пхийтта шу да пахаддаш цун бе из йоалле. Тахан йийна тика чура хьа а ева цІена фаттан елча дІахургьацар цо из.

Ховргіа шоана кор-ниІ деча хана пунца це арахк хьокхаш шоашта айча. Ши-шегІа лелаш санна хет из нуи бе. Къахата лист санна литкъа шолхаш хьуаза а хуш Іолег. Лова кулгаш, фаттан. Шийн болх беш воаллаш из бІаргавайнар тешалгваш пуи кхоаттхьа шу заьнчах хьача.

…Цу сахьате шолхий мохІ дегІабера. Іаьвжа. кийча хиннача волакхь го ша лавлабьча кІерамах йийча санна я. Шийн тайпара гІадвахан Зяудин ма шитта дика хилавах а сиха ль хлаьах а.

Юха а йоаллу фаттан шийн шок етта. Зяиков Муси Зяудина дега тоам бу цу лахчю «декхача» аларо.

Гаьнна дІахаьийтай цо цун цІи, сийдаьнккхах. Сона айра кІайча йовлакха юкъе а елла ло каькка тІарча кисса лелаю «Социалистически лаьа отличник» яха РСФСР-а гІишлошъерий Министерства енна къега хоза значок. Наггахьа деза ди йолча хана мара нацка тІа йоллаш цо из. Хьийжар тхо цун хоза. йоккхийча махка Іаьдлах къхата юкъе а ехка тІагІолла тІИирг а хьоарчаль адача ше хІанз болх беш волча «Грозпромстрой» Нхьсарерча СМУ тийнача дукхача Сийлен грамоташка.

Город Назране укх тІехьарча шера урагІа яхача йоккхийча заводашка, фабрике, дукхаза вІаштІардаьча лакхача цІенош Зяудина фаттан ца хьокхалуш кор, ниІ, уй дац.

Нагахьа санна кьона город хьалъьвьаш белгалбоахаш ха йоагІе еш — хьалхарчаца хургьа Зяудина цІи. Цох доккхал … йолаш ба цуи … Уж а бахІана шоай … санна ше-ший мул хьалаца кийчлуш. ВоккхагІа вола вої Яхьья совхоза механик ва. ШолагІвар а Армера … а вена тайн-тайнапа балхаш деш ва. Фарлоеи Роза деша багІа.

…Хьалдеш латтача цІенош … этажа тІа хьаьттІарулла яхачa арадахаш тІа гІолла водаш сол хьалда ваьлар Зяудин. ХІаьта цкъан фабонкера хьакена дІаоттаду кораш малеза дий хьажа сих воннаргда из: доккхагІа е эІамагІа хилча нийсле деза уж. Дехар вІашаІ а доллаш.

Штукатураш а чІоагІа раьза ба Зяудина. Цо кор, ниІ дІаоттадьча сов пеше хьакха ца дезаш нийса хул дІатІахьаькха марехоа. йоахар цар. Цхьайолча плотникаша санна шна бац цо шийн болх. Кхыча тайпара хила йиш яц. Зяудина дега къоабал а ль Іомаль профессе я из.

Пенсе ваха уйла йий хьа хІанале аьнна шийга хьеттачи аьлар: «ДегІа могаш ва, сай болх дукха беза».

…Лах хьенхача санна шоаш шаьольа фаттан юха а бе еллар шоикаш йоахача къугаша.

М. ЗАНГИЕВ.

ГІирсаш хьалдер

КЕРДА МалгІобик. ХІана из цІенош хьалду майка я. Хье дІа мел хьешача гІишлошъярхьунаш, царна гІагІолла дІаьха стрелаш дІалхийта латт кранаш.

Алханчуртски атагІе хьалхулаш латтача городе мехкаьттахечун говзала нийсса лоархІ гІишлош хьалъерий говзал а. Дас гІоадеах из хьалъеча болхлочун хІара дешна хоолуш латтача города сибато.

Царна юкъе я шоллагІча гІишлошъерий монтажни управлене № 6 йолча гІишлош участка маляр-штукатур йола Бекботова Іайшет а.

Ялх шу хьалха № 42 йолча районе наха хьуІе цІенош хьалдергдолча моттиге хьал хьалхара загиг Іочубелла хана ера укхаза Іайшет. КІезига бен цу хана гІишлош хьалъеча болх беш хилабьа кхалнах. Бакъда Іайшета-м цІенхашта лаьрхІаш гІишлош хьалъеши говзал хаздолаш.

Балха опыт йола штукатур-маляр Б. Шоахалиев перте латтача бригаде тайп-тайпара балхаш деш хилар я хьалхарча хана. Хала бар болх. ЧІоагІа новлюра балхара цІаеча. Нанас, кигара хьа а хьае … гІо хьайна, хала ма бий хьеш хьеш? … ма болх, малар ІайшетагІа.

— А, нана, хала бале а чІоагІа сакьерзаме ба ер болх. … сан хьинарех хьахиша цІенош ІаргадайчІа … ду аз.

Дукха ха … бригадиро шийга … балх йола лоаман кхалсар.

— Мел дийнаш Іа, — аьнна хьаттар цунга, дахь В. Шоахалиева.

— Ши кадсе мара хьеккаш, — аьлар Іайшета.

— Цу знанешка хала хургда хьо говзал кераерзаш. Іаха а деша деза Іа. — аьлар бригадиро.

Сайранарча школе деша яхар Іайшет. ХІаьта гІишлош хьалъеча участке техминимум хьайиІДача эгара хьаьха цига шийн говзал лакхъе я нар. Хала дар, дуккхачох кхетадар, бакъда, уллув тешаме новкъост М. Зверева, А. Васильева, бригадир В. Шоахалиев бар.

ХьатІавттар болхлоша знаменаш дІалу ди. Комисе вгІача цІагІа дІачуха … Іайшет, бригадеро … хьар на дика-йтанзар.

І. Бекботова знаменан дІайнача цІагІара хьаарайоаллане цул хьа дьениача … тІара деланьеха бІаргаш бІаргадайча ца дІаенинта кхетадир цун новкъостане. Цу хана дега шоллагІча разряда штукатурала болх бу цо. Дукха ха … малярa говзал я кераерзаш.

ДІадахал шераш. Итташ … цІенош штукатурка яь Іайшета кулгаша. Лакхьеннай цун балха говзал а. ХІанз 4-ча разрядах хьахьеро. Іайшет чІоагІа … болхло а гІишлош хьалъеча.

Ши шу хьалха бригада Б. Шахалиев Грозне балха дІахьажаяр.

— Мала пугартба Іа хьай мотта, — аьнна хьаттар цунга участка начальника В. Белхароева.

— Іайшет, — аьлар цо дукха уйла ца еш. Іайшет балха опыт йолаш а нах боаш а сагIа, говза бергба ца шийн болх.

Гіалат валанзар 20 шу тарга за гІишлош хьалъеча балха дІадехна бригадир. Іайшета кулгалду бригата дикагІчарех лоархІаш я. Дукха ха йоацаш 48 квартира йолча цІенна нтг ди хьалха малярно-штукатурни балхаш дар лаьлар из. Кхита хола чакхьаьхал цар бувзама отделочни бахача наьха хьашташ кхеначилча комбинатен отделочни балхаш а. Хала за МалгІабике цун бригада лакъа ца лоацаш хьалдаь цІа лаха.

Тхьо баргал да цун трудовой книжка тІа дІалзадь. ГІишлошьерий дешна наньаболхаш Горисполкомен МалгІабика горкома партен Сийлен грамота а хьожайир бригадира.

Укх деношка І. Бекботова шийн новкъосташца цхьана 160 моттиг йола СовгІамчарча школана отделочни балхаш деш я. Дика за цар гІуллакхаш. Юолера декхар 130 процент кхоачашдаьа.

— Пятилетка кхоалагІча шера декхар 20 октябре кхоачашде уйла я тха. — йоах Іайшета.

ГІишлошъеча къахьегама юкъе шийн моттиг кораьй къонала кхалсага.

В. ТАГУРОВ.

ГОВЗА КУЛГАШ

Газеташ тІа арсе - кхета хеш да вай республике хьалха хинна дукха юрташ, районий центраш говзий хьисане оараш лаьтт хьам. Дат тІара дика хет сона уж ховнаш.

ТІехьайнташ оаха тхоай Карабулак а. Из а йоал города «дукхаргурдукаш». Нийслуш, товлуш латт улицаш, урагІьух дукхаш вІаштІардаьча цІеной кварталаш. Оаха, гІишлошъераша, тхоай поселках а лаьцйтарeда дестта —, город Карабулак.

Укхаза боккъенца гІишлош е йолалар 1958 шера. Цу хана дика цахаддаш къахьегаш а ас кулгалду бригада. ХІанз мехкаьттахой баха болхлой городе … хьалхьь я. ДукхагІа долча дакъе тха кулгашна етта я укхаза болх бе йолалера газобензинови завод, кхыйола объекташ. ХІанз оаха хьалъе йолайй шоллагІа йола мехкаьтта … екъа реагенташ хьар завод. ЛоархІаме объект я из. Цулахьа тхоашка лоагІача хьаьвъе тхой говзал тІалакхий та дика а сиха а бала бе гІонт тхо.

Тха бригада къахьега хаьга, тха говзал лакхъенилга хьахьокх укх масалье.

Цкъа хІанз оаха хьалъеча котельни турба кІалхора лара хьал ца еттача кхылола балхаш дІахахьа йиш йоацар моттиг нийсъелар. ХІара оаха кхеть цанета сакьата чІоагІа лоархІаме дар, хІаьта тхоай кхылола ленаш латта болх беца йиш йолаш тхо а даиа.

ДІа-хьа докъалеш тха. Сен. Пилиева ХІамари, Пилиев Султангирей лахар из лара йола. Тхора вийта краловщик а вар Пилиев Ахьмад.

Мастер а прораб а оаха из болх беш кхо дв лекхадерга хьаш бар. Ба а бар аз-м кхаь дийнахь болда. ХІаьта сатата эшаш хилча хьиваа, низ тІа из кхетий.

Сарахьа хьабаькача … тха кулгахоі, тешаш … болх оаха вахаш баьб дьенга. 1½ … кирпич еттар оаха. Уж я 33 кубически метр, нормага диллача 330 процент.

ШоллагІча дийнахь шоай болх дІабоалбир слесараша, монтажникаша, кхычар.

Дукха лахьнц оаха уж тешам пагІатта йолх бе йиш йолча домка я. Тхо 18 сагах латтахьь шера висаш 100 процентал шийн норма тІехьхоачам ца еш. Юкъера лаьрхІача сменни нормаш 130—150 процент кхоачашъю коллектива.

С. ПЛИЕВ,
Карабулакерча СМУ-2 гІишлошъерий бригадир.

ТАТАРСКИ АССР. [illegible]

СУРТА ТІА: [illegible]

Б. Масинсово сурт.
ТАСС фотохроника.

ВЕЖАРАШТА — СОВГІАТА

Селхан самардийнахьа «ГАРП» яхача завода коллектива Вьетнамски Халкъа Республика цІерагІа хьийтар 11 тонн хула подъемникаш.

Ер шу доладеннача хана деза вежарашта долча вьетнамски халкъана доаьийтача совгІатех вархІагІа дар из.

Из совгІат кийчдеш къаьстта дика къахьийтар Ушаков Григорий Яковлевич перте латтача завода толашагІйолча бригада. Итт ди хьалха кхоачашдир хьинар долча коллективо из лоархІамера декха.

Завода продукци ваш а йоваш а я вай мехка а доазол дехьарча мехкашка а. Укхаза ярхен гидравлически прессаш, домкраташ, подъемникаш, ийтта кхыйола гараживи оборудовани. Завода продукци кхоачдоазол-дехьарча кхъаь вурийтта мехка.

М. СУРХОЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гІа агІ. 10 август, 1968 шу.

ТIЕХЬАЮСА ПРЕДПРИЯТЕШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ПАЙДА ЭЦА ЕРРИГАЧА ТОРОНЕХ

Пятилетка кхоалагIча шера шолла-гIа ах шу яIалоладьяча Нохч - ГIалгIайчен индустре болхуш яIаьп а лакхьо продукци арахецара темпаш, хи тIехьа чIоагIлу тIайпна социалистически дехкараш кхоачашдара довттабу къонсам. Продукцена реализаци яра ворхI бетта план республика промышленносто тIеххкоачашъяьй, планал совгIа реализаци яь тайп - тайпара продукци 13 миллион совгIа сома мах а. Цу даьнъе планал совгIа дикка духхагIа реализаци яьй мехкальттапа, мехкальттаца хьайоагIаца газа, электроэнергена, фенола, ацетона, синтетически спирта, дубителашта, хIирана, слюдана, швейни наьлеришта, кхьйолча кхачан продукташта.

Республика промышленность де гIаулаш хилар хьаькох укх масалаша: укх шера ворхI бетта реализаци яь продукци дIалахача шера цу юкъе реализаци яьчул 10,2 процент духхагIа а, арахийца валови продукци 7,7 процент духхагIа я, хIаьта къахьетама оасарле укх шера ворхI бетта 4,5 процент лакхъеннай ехалка цу юкъа хинначул. Дикка лаккагIа за планированеи экономически стимулированеи кердача системага яьнца болх беча предприятей хьокхамаш.

Пхе шера план хаял хьалха кхоачашъяра доаттабеча къовсаме хьокхам тел республика промышленноста карттерча доакъой болхлоша—мехкальтта доахача, мехкальтта чакхдоахача, химически, энергетически промышленноста болхлоша.

Продукцена реализаци ярей продукци арахецарей ворхI бетта план толамца кхоачашъяьй «Грозэнерго» районни управлене, «Грознино» объединене ерригача предприятеша, ацетонови заводо, Грозненски Шаьларчен аьшкабетона конструкцей заводца, № 15 йолча дьтта доахкхача заводо, Гудермесски маьлх еча заводо, минеральни хий арахецача Серноводски заводо, № 2 йолча Грозненски бытокомбината, кхьйча предприятеша.

Цхьабакъда, шера плани социалистически дехкараши хаяал хьалха кхоачашдаро хьы а тIагIертта кхьахьега деза партийна, боахамий организацеша, предприятей коллективаша. Дахьа толамаш дика дале а къьогга гуш да кхоачамбоацараши пайда ца ийбу торонаши. Шенданттара кхоачамбоацар да цхьайолча промышленни предприятеша шоай задани кхоачаш ца ар, бетт-бетта уж тIехьаюсача предприятешта юкъе хилар.

Масала, ворхI бетта план кхоачашъьям 27 предприяте, цар бескакх планагIа реализаци е езаи хинначул 3 миллион сома продукцена кIезигагIа реализаци яьй. Цхьайолча предприятеша план кхоачашъяьяле а, хаьржа боахама яIа ца луш йисай лоархIаме материалаши изделеши. Болат, мехкальтта аппаратура, керх хьеккача хьун материалаш, етта кирпишк, кков тIа шала кирпишк, аьшкабетона конструкцеш, мебель, кхьйола продукци дIадхьийтара план кхоачашъьяц. КIезига яц кхом а ца беш материальни ресурсеш ахчан средствасеш лелаеш бола предприятеш, арахецача продукцега яIаолар планах лаьрхIачул даккагIа хулийт, ксала лай арахецача продукце хиная лаккхъяра тIаьха лоаттабу къовсам а. Промышленни производства экономическа эффективноста IатIьаш за из керрига а.

КIалхахьа кепатохап а продукцена реализаци яра ворхI бетта план кхоачаш ца яьча предприятей список. ЦIоагIа тоеаш тIаэаш хIама да тIехьаюсача предприятешта юкъе машинаш я, металлообработка заводаш, промстрой материалий, хьунбоахама, кхачан промышленноста, цаьа бытови гIулакх дара йола предприятеш дукха хилар. Цу предприятей кулгалхой, партийни профсоюзни организацей кхоачамбоацаранза дагIалоа керттера декхар да кхьахьега нийса вIаштIехьбаьккхар, йолаш йолча резервех бизза пайда эцийтара болхлойи гIулакхерча кхеххоя коллективни оарцагIьяхар, тIаьхьа декхар сихагIа тIера дIадаккхар. Продукци духхагIа арахецар, из дикагIа хилийтар керттерчарех да. Цу гIулакха тIаберзабаь хила беза хIанз организаторски а массово-политически а болх.

ТIехьаьеса предприятеш хьалха латтачарца нийсъалийтара оарцагIйолла еза министерствашц управленешц, цу дахкъе керттерча промышленноста Министерство (министр нов. Дзертов), кхачан промышленноста Министерство (министр нов. Забелин); цаьа бытови гIулакхаш дара Министерство (министр нов. Ниаркаев), промстрой материалий управлена (управлене начальник нов. Кашлинский), хьунбоахамен хьу лоарайрен управлена (управлене начальник нов. Колотушкин). Белгалдаьккха деза да цу министерствайн управленейн кулгалхоша дукхаза критика хь яле а, шоай предприятеша ритмично болх бергбола гIулакх цар вIаштIехьдаьккха ца хилар.

Сийлахь - боккхача Октябра 51 шу дуза еза кIэй тIакхача дукха хи йисай, цу дена пакъаладхара белгалъяха рубежаш толамца кхоачашъе еза.

ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА 1968-ча ШЕРА ВОРХI БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШ ЦА ЯЬ ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприята	Директор	Партийни организаце секретарь	План кхоачашъяр процентаща
«Электроинструмент» завод	А. А. Мальсагов	Н. К. Пашенных	95
«Пишемаш» завод	М. А. Керимов	А. Ч. Закриев	90
Малако - инструментальни завод	С. А. Казарян	А. С. Козченко	95
Электромеханически завод	М. Г. Иносаридзе	А. М. Головатенко	96
ГАРО завод	С. Ш. Григорянц	А. И. Незорубко	98
Автотракторoремонтни завод	А. В. Мэребис	В. И. Пахомов	92
«Металлист» завод	Ю. В. Головлев	М. А. Черняева-Розанова	97
«Кавалектромонтаж» ГМУ мастерскеш	Ю. Ф. Нерух	Н. Т. Мерлякова	87
Металлотара завод	П. Е. Столяров	Е. П. Ильин	86
Ермоловски док	И. С. Назаров	Н. У. Мусхаджиев	95
№ 2 йола промстройматериалий комбинат	М. Г. Майнин	Н. В. Кулалаев	9.
«Чечингушнеодстрой» Аргунски аьшкабетона завод	Л. Г. Гуревич	Г. И. Казанцев	71
Старопромысловски кирпишкаш ю завод	И. Б. Гуров	А. М. Остапенко	80
МалгIабакера кирпишкаш ю завод	М. О. Бузуртанов	З. К. Эржепова	76
Гудермесски кирпишкаш ю завод	Ш. Т. Юсупов	Г. У. Куза	61
Назрановски кирпишкаш ю завод	В. Х. Алиев	А. Ш. Шадыжев	62
Ермоловски леспромхоз	В. П. Воронов	Д. С. Дасаев	79
Сунженски леспромхоз	В. И. Цынкалов	А. Г. Пуканов	98
Ведана лесхоз	С. С. Усаев	И. Дикаев	97
Грозненски трикотажни фабрика	Х. Б. Котиков	З. Е. Володина	96
Назрановска трикотажни фабрика	Э. Э. Коазаев	А. С. Тумгоев	6
Индивидуальни барзкъаш тега фабрика	З. Э. Эрбиев	Ю. М. Саркисянц	99,1
Грозненски гормолкомбинат	В. В. Наимова (хьалха хинна директор)	Н. С. Пестреник	93
Кондитерски фабрика	С. М. Кудряшев	Д. Б. Коробкин	97
«Ачалуки» яха минеральни хиш ду завод	С. Д. Цечоев	С. О. Акиев	76
Гудермесски горбыткомбинат	И. Е. Жуков	С. Е. Ягольницкий	96
Малгобекски горбыткомбинат	И. М. Хизиров	З. У. Добриев	97

Милице болхлоех

ДАИМ ХА ТIА

Чубуоаш латтача маьлха яIалавана сийлахдаьхака циосакхаза вIаштIаодиь цIеош. Цу хана Калинина цIеоагIча масарле цхьан улица тIа гIоала [illegible] яIашира сег. Цул [illegible] бе тIоеший а бедалеш [illegible] корагIа арахьоссавешча [illegible]. Шалха дог чу девсада: «Фу ший хьогI ма?»

Кхы ха ца йоеш [illegible] лавох цунца тIехьа вахар [illegible].

— Сибаоаш хьаьн [illegible] — аьлар цо дIа-хьа хьедаш [illegible] сага ше тIехьанхуващех а.

— Фу ях Iа? — аьлар [illegible] раьза воацаш бIарг [illegible] а кхоарзаь.

— Хьаьхкхан хьай [illegible]теш! Из оалааше а шай [illegible] хьалдаьккха удостоверени дIахьоккар. Из вар милице воакхагIа вола сержант Алхастов Мухьмад.

Наращ хаха ца воеш тахан [illegible] кьа вар из. Бакъда [illegible] къахьегаий воаьа. [illegible] бузкъа довлатарх. Цулуххьа [illegible] хаяа а моллагIча шечо а [illegible] цунна шай декхар.

Ше воагавича сенна цIахьа хкосгаенна шай бе балийнад [illegible] ми милиционера [illegible] а теха мехкеча кIеч [illegible] дар зуламхо. Картоц тIехьаккосса [illegible] коенца гIолда [illegible] харнала [illegible] хIар кхоачашкинащаь. [illegible] тIехьаккийра цунна [illegible].

Везача ше карара [illegible] хайча милиционерах лета [illegible]. Дукха ха анизаь спортсмен вол[illegible]ча Мухьмад [illegible].

Милице Октябрьски [illegible] айтар Алхастова [illegible] дахьа сег. Документаш запаа [illegible]. Техкача гIулхельяр Алма-Атора вена къу — рецидивист из [illegible]. Алхастова хьакчача хада [illegible] тирера хIамаш а [illegible] гIаш хиппавар из.

Гоазие бахача [illegible] вовзаш за милиционео Алхастов Мухьмад. Милице Мухьмад бол бу дукха за яц. Цхьабакъда [illegible] лице оперативни [illegible] на болх беш болча [illegible] чIоагIа сий деш. ЛоархIаш за из. Милице гIулакх [illegible] шествени порядок [illegible] дораеш [illegible] кха баркалаш [illegible] Алхастова.

Зуламерча гIулакхашта [illegible] ла къовсам лаьттайар [illegible] гIа гIулакх дала [illegible] дораеш [illegible] сего.

В. ЮЖЕНКО.

Нохч - ГIалгIай МООП «На службе народа» яхача газета редактор.

Дубнерча Iилмахой керда толам

МОСКОВСКИ ОБЛАСТЬ. Ядерни тохкамий ВIашагIтехача институте ядерни проблемий лабораторе ва маьхала а болаш Iоладийтай СССР Iилмай Академе член-корреспондент В. П. Джелепов, Iилмай докторий В. П. Дмитриенко, Б. И. Замолодчиков. В. В. Кольга юкъе болча Iилмахой группе массеха шу хьалха цу лабораторе [illegible] электрони ускоритель — кердача тайпача ускорителя модель — меттала ца йоала фокусировка йола релятивистски кольцевой протоний циклотрон.

Кердача машина чу даим цхьатарра йола сихала наложение частота (моллагIа а ядерни [illegible] циклотроний хул яц) меттаьха ца йоалача фокусировкйо (хIаьааэлол миллиардаш электроновольтанта лаьрхIача синхрофазотроншка лара хиннав яц) цхьаьа тоаду. Цу шин фактора шоайла цхьана болх беро Iалашду, цхьан оагIора, доаьлагаш сихлу режим хилдаьна хулга, хIаьта вокх оагIора, Iош хулийт йоккхача энергей сихавача дакъьилгий йоккхий кIажарии хилийта (уж кулалуш [illegible] кхьача методий [illegible], цхьабаьда, йоккхача энергей физикен цунах кхета дукха а кхы доаьхоции дIадо сихалъ дегIакхулара хилийта [illegible]).

Йоаладийтача электрони ускорителия тайп-тайпара тохкамаш деза чакхдоахаргда. ХIаьта уж тохкамаш зарна кхоачашде лаьрхIа керттера декхар пространственни зариаш йоккхийча сокалашка дакъьилгашт лелара динамика дух довзалга а да.

СУРТА ТIА: чIоагIа кIаж улийтача кольцевой циклотрона электрони модель.

Ю. Туманова сурт.

ТАСС фотохроника.

СССР ДОСААФ ЦК Пленум

8 августе Москве М. В. Фрунзе цIерагIча Советски Эскара Центральни цIагIа болх болабаьб СССР ДОСААФ Центральни Комитета пленумо.

Дуцца оттадьна «Эскара, Авиацена, Флота гIо дара йолча шай доладерча общества (СССР ДОСААФ) балха хьалхаш из тоабаса за яздача гIулакхеш» бола КПСС ЦК-н СССР Министрий Советан 1966 шера 7 маера соцам обороне общества организацешта кхоачашбара лелаяш дола [illegible].

Доклад йир СССР ДОСААФ ЦК председателя эскара маршала А. И. Гетмана.

Пленуно дIахо болх беш я.

(ТАСС-а [illegible]).

Жа леладерий толамаш

Шалкевской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза цхьоалагIча жа лeлaдеча ферма коллективо укх шера ворхI бетта шоаш бакъта балха итогаш яьй. Жа леладерий аттара лоархIамера балкхаш чакхдьхкад: жа даххад, царна тIера тха лергад. ХIана керда Iулаш вIашагIтохам ба уж.

Укх ферме Iулал деш 7741 устагIа ба. Уж лeладеш цхьайтта бригада я. Цу бригадашка къахьегаш 45 жа Iу ва. Цхьайтта Iулах ялх жерч долаш да. Цу Iулашцара 3710 жево укх шера 5008 Iаьхар баьб. ХIара бIаь жийна тIехьа цкъара лаьрхIача 135 Iаьхар хул.

Иштта хьокхам баьккхача ферма коллективо хIанзе духхагIа тIеххкоачашдаьд укх шера социалистически дехкараш.

КхоалагIа шу да цу колхоза Ковалев Михаила кулгалду. Ше специалист хилар совгIа шай балха дикка опыт Iоаьй из. БоагIача беса нийса вIаштIехьбаьккхаьй хIара ма Iуй бригада болх.

Дукха ба укх ферме шоай бехках ца йоалаш, башха дика шоай гIулакх доаш болх жа Iуй. Царех ва воккхагIа вола жа Iу коммунист Ибаков Iабдул. КутъоалагIа шу да из жа лeладеча къахьегаш вола. Шевра-шера лакха хул цун хьокхамаш. Готтева толаме хидар Iабдулайна пятилетка кхоалагIа шу. Цо Iуьал дечча 750 жийно 1050 Iаьхар баьб. Царех цхьаккха кхестийтацбац. План 140 процент кхоачашьяьй цун бригада.

Пул дукха тIехьабисабац коммуниста Кохбаев Батергале кулгалдеча жа Iуй бригада члешаш. ХIара бIаь жийна тIехьа хьог хиннаб 139 Iаьхар.

Укх колхоза этташ лахагIа бо ха хьоххам—хIара бIаь жийна тIехьа 117 Iаьхар.

Иштта, белгалде деагIа цу ферме тха доаккхаш карагIдьннар а. Тха даккхара тIайпа декхараш а тIеххкоачашдаьд цар. ХIара устагIан тIера дах килограмм тха лергад уккаш. Планал совгIа 4600 килограмм тха даьннад царна.

Цу дахкъе башха аьттув баьнаб укх шера Керашвили Заза бригада. ХIара устагIан тIера 12,1 килограмм тха лергад йо. Хоастабе мегаргболаш ба боккхагIа бола жа Iуй Амиров Мухьмад, Абдуллаев Iабдрахьман. ТIайпача декхарел тIех да цар хьокхамаш.

ШолагIа шу да цу ферма бригадаш хозрасчетах къаьхьега отта. Цу хана дена хоалуш лохденнах продукцега дIаолар, чIоагIьеннай къахьегама дисциплина.

ХIанз тха коллектива хьалхашка этта доархIама декхар—Iана дика кийче яре жерчашта осеменени ехгеи да, яхаш—хула ферма заведующе М. Ковалев. Уж декхараш кхоачашдеча хана пятилетка кхоалагIча шера укх шера санна лакха хьокхамаш дIахара дика лаьп йоларгIолаш ба тха жа Iуй. ХIанз районни Сийлен доска тIа дьиххай цар коллектива.

Е. ФАРНИЕВА,

Шалкевской РК КПСС секретарь.

Вежарашха долча мехкашкара хоамаш

ФЕСТИВАЛА ХЕТАДАЬДАР

СОФИЯ. (АПН-БТА). Кагирхой Дерригдуьнен IX-ча фестивала хетаьа массеха керда книжка арахийцалар НРБ издательстваша. Иштта, «Iилмен искусствои» яхача издательства арахийцадо 5 меттала разговорник, хIаьта «Народна младежа» — «фестивальни атласи фестивале захьа лоацача мехкий карташи. Цу издательства кх меттала араьаьккха «Болгаре юкъ» яха сборник. Цунна юкъе я очеркаш, пайкъа заметкаш, чехка культура памятникаш довзийта материалаш.

Софийски форуча кетаьа [illegible] арахийцалар иллеш, стихотворенеш, зувнараш, берий рисункаш дола книжка а.

«София-пресса» агенства арахийцадар «Тодор Живкова комсомолахи кагирхоеха», «Лейпцигски процесс», «Димитрова Георге хержа гуллам» яха книжкаш.

СИЙЛЕН ДЕН НАНЪАДОАХАШ

БУДАПЕШТ. (АПН корр). Венгре компарте 50 шу дизара накъабаха кийчлуш ба нохк. Из сийлен юбилей дезаерга 20 ноябре. Цу денна хетаьл дукха мероприятеш белгалъяьй Сильнока общественноста. Тисса тIа уллача цу города дIаьхий истори да. 1919 шера кърнача венгерски Цlеча Эскаро укхаза [illegible] интервентий [illegible]. Венгерски Компарте 50 шу дизара кетаьл а 1918—1919 шерашка хиннача событех дувцаш йола выставка. Венгерски Советски Республика исторена вивзешна йолча моттигашка гIолла походаш ю кагирхоша.

Юбилей дезаеча хьалхарча денношка хаьхьа иллейи хьалхарийн цIейш хургда Сильноса. Моттигерча историкаша Венгре исторе чухь болхдейн ахархойн эттара [illegible] хьарча республика хетаьл Iилман сесси ерзьа.

И. КУЛЬЧАР.

[illegible] КАНИКУЛАШКА

УЛАН-БАТОР. (АПН корр). Республика столицана гонахьа ядача хозача моттигашка массала а санна салоIаш ба Монголен кхьча социалистически мехкашкарен пионераш. ХIанз укхаза каникулах баьхка ба СССР, ГДР, Польша, ЧССР, Венгре, Болгаре дукха берашкой. Ворашка дика салоIийтара чел ма хьалаш долаш да.

Монгольски Халкъа Республика взараш болча къонача граждакашта пионерски загерашка лоаккхаргIа яха. Алхха госхозашеи юртбоахама объединенеши шоай чотах йоаккхагIча классашкарча дешархоша лаьрхIа хьайийллай 30 укаьцIенои лагерь, цига белх а беш салоI цар.

Дишеннадац каникулах городе яса берааш а. Цар йоакха еш а дуккха а берий учрежденеш. Верашка сакъердаме галаIийтара а ахкан каникулашка цар ухазценo тоаяра а хьожаш я Улан-Баторера пионерий дворец, къоначе натуралистий станцеш, берий спортивни школаш, музыкальни хореографически кружокаш.

ХЬАНЬЙ ГДР-е

БЕРЛИН. (АПН-Панорама ГДР). «Иенафарм» яхача хаькъа предприяте хьаьай аскофрин яха керда препарат. Цунца а сага легIа чIоагIа эпаш йола витаминаши кофеинн. Аскофрин хина эйча хьахул башха дика напиток. Препаратеца йолча «В» группера витаминаш нерви системана Iалаьмате дика хул, веществаш хувилга тоаду. Кердача напитка сагага хьагIа болх бийт, хIаьта цунах доале натуральни кофел дикагIа дола кхи дола а хIамаш.

КИСЛОТАШ ХЬАЙБАШ КХОАБАЧА

ВАРШАВА. (АПН-Интерпресс). Укх массеха шера Краковски зоотехнически институте сотрудникаша ка маьхала а йоадаш леэзду доакъарашка хьаьнадаш нестел кислоташ дIаухьийтаргга. Профессора Райнуна Рыся хеам ча барра, из баьхьи долаеи 30 процентага кхачалица дефицитни декъараши кхоиу. ХIаьта кислоташ [illegible] кхьанкачанта хийнахьи буса 116 килограммал духхагIа дулх тIахьегаш а хиннад.

Шеньача парафинах дахьа кислоташ, керттерча дахкъе, сагаш деча дIаухийт хIама Польше. Краковски Iилмахой экспериментайша дьаьхкхаа цIеньялза йолча нарафинах а хьаьна кислоташ хьале вIаштIехьялорзолга. Хьайбой фермашка дIаухийтаргза уж.

Доазол дехьара

ДРВ-ан США-ц ВИКАЛАШТА ЮКЪЕ ХИННА ОФИЦИАЛЬНИ БЕСЕДА

ПАРИЖ. 8 август. (ТАСС). Селхан Парижe Вьетнама Демократически Республикаи США-и викалашта юкъе хилар аргIалара 16-гIа беседа.

ДРВ делегацена келое латтачун заместителя Ха Ван Лау цIаьхка а гучадаьхар «США лохача загаоа а ДРВ-ана кIезигагIа бомбаш етташ а я» яхаш американски пропаганда лувца харцараш.

Ха Ван Лау белгалдаьккхар, укх тIеххьавча хана США ше етташ йола бомбаш «кIезиг на арал совгIа, веалащи дIахо хьош я», аьнна. Из агалаши «В-52» яхача бомбардировщикех пайда эцаш хиларна, бомбаш а йоккхий топаш а дукхагIа еттара я.

США-е леладеча гIулакхаша хьахьокх, ДРВ-ана бомбаш еттилга кхытола тIемаш дехта соца за харал совгIа — Париже хиннача беседай керттера гIулакх ца дарал совгIа. тIема эскалаци яра кедда никь лахара общественни уйла хийцаш хилар.

Цхьаьна Iехора, цхьаккха а кхерама, нига, цхьанна а политикана могаргIаш дцаза шай [illegible] мукъеи хилара тIехь къовсам латтабе вьетнамски халкъа бола болам бохабе, аьнна белгалдаьккхар Ха Ван Лау. Нагахь санна США-с Вьетнама дуьхьала ше беш бола агрессии тIом ца социйте, вьетнамски халкъ къийсаче [illegible] а чIоагIагIа США-на дуьхьала еттар за.

США викал А. Гарриман кийса за йоахар Вьетнамера хьал а дувцаш дукха ха йоавцаш США президента Джонсона даь къамаьл. Гариманa дIахьокха хIама а доацаш хоаш за йоахаш общественни уйлано Iалашгахийта Штаташ [illegible] дар.

Гипускоа яхача провинцера чрезвычайни хьал

ПАРИЖ, 8 август. (ТАСС). Испанера дечи хоамех, хоашка къамбаселарча Гипускоа яхача провинцера Франко режима дуьхьала дукхагIа ках гIайттаб. Испане этера къехолча районе бaла бриски ках чIоагIа наьха боадаш гIайттаб.

Сан-Себастьян яхача города къайлагIавча полицие начальник Мелитон Мансанас Гансалес дIадаьхча кIисагIа вена тIагIехла баьхи а хьаьхха наха къиза Iазаи шоа Франко Iаьдало. Гипускоа яхача провинце чрезвычайни хьал отталь. Пачхьалкхеи декретах цу провинце бахача наьха коттеза гоахдивсин беьонаш хIаьхай. Къехьтта ахьча [illegible] йоацаш чуйхьаш а безхе хилар хIа ца хьийнаеш саг дода а йиш ца хилар гIаьхахьакхах.

Сан-Себастьяна полицейски облава яп цах лийнар. Официальни йоахача занеех 50 саг лаьцан. Цаоа юкъе священникаш, юристаш, кхьбола интеллигенцех бола цах а бу.

Цу репрессеши гIулакхаша Гипускоа яхача провинце а кхьча къамбаселарча провинцешки а база цах кхеваба гIевт. ГIайттача наха яIадех баскай мехка автономи яхаь, уж дуьхьала ба франкистски правительства деспотически Iаьдала.

ЖЕНЕВА. 8 август (ТАСС). «Тахан цIеаккха а ца хиннача тайпара чIоагIа толаьба Iазан тIаэттадьа Мадрида центральни Iаьдало бест каиа,—ялу «Трибюн де Женев» яхача буржуазни швейцарски газета обозревателя Клоэ Сноэжа. — ХIанз 30-гIа шу да полицие цу районо [illegible]бу.

Франкистски режиме дахьоIар хIанз а кота полицейски репрессеш лелае могаргIолаш. КIанччул тIехьагIа наьха цIагIа чухьаьа боккъ луш йола жангат а йоалаш наха чухьажа, цхьаькха гIар-тата а доалаш цах либа хIабхийта йиш я цурa. Статья тIа йоах, цхьаькха репрессеша могаргIаш баскай мукъ-бахьара йола уйла дIаяккха.

ЙЕМЕНА КЪУЛБЕХЬЕН-МАЛХБОАЛЕРА ТIЕМАШ

АДЕН, 8 август. (ТАСС). Йеменски Iаьбий Республика республикански эскараша йеменни къулбехьаьнен Рада яхача провинце монархистий группировкаш то баьб, яхаш хоам бир Сана радио. Массела сехьата бIаьхлуш дуккха [illegible] монархисташ [illegible].

БОККХА БЕЗАМ

ЛОНДОН, 8 август. (ТАСС). Лондоне хьайийллача шолагIча советски торгово-промышленни выставко Лондонерча дукхагIчолча газетий тераз шийна тIаьвай. Цар наьа баьт а болаш боех. выставко [illegible] дегIайоалара.

Выставка хьаьллара «Таймса» яьча корреспонденте тIа белгальхьад СССР кхьаьнача торгове министр Н. С. Патоличевеи Англе торгове министра Крослендеи лаьча къамаьл дала тIара англо-советски торговли дегIайоалла дикача перспективах.

«Дейли телеграфе» «Морнинг стареи» къаьстта белгалйоаххь истоpе чухь эттара хьалха Юрий Гагарин космосе вахa «Восток-1» яхa космически кема юкъе дола экспонаташ йола космически техника павильон.

КЪУЛБЕХЬЕН ВЬЕТНАМ. Къулбехьен Вьетнам пулеметчикаш Ханьа гергахьарча низий бIухе монстагIеце [illegible]. Цо гобза кIал тIеттаенаш а борзаь чуйтача американски [illegible] гергаш.

ВИА—ТАСС-а сурт.

США БЕ БОЛХ ЦА ХИЛАР

ВАШИНГТОН, 8 август. (ТАСС). Июль бетта бе болх боацаш хиннa США-ра хах 3,2 миллион саг вaaьла хIам бир къахьегама министерства. 20 шу дола кагирхоех боли бе болх боацараш дуккхагIа хул — 13,6 процент ба уж. ХIаьта бе болх боацаш негараш бе болх боацача хIайча наьах шозза дуккхагIа ба.

«МОСКВИЧАШИ» «ЗАПОРОЖЦАШИ» ШОАЙ ДАЬШКА ХЬЕЖАШ Я

1968 ШЕРАРЧА РСФСР АХЧАН-ХIАМАЙ ЛОТЕРЕЯ ПХЕЛАГIЧА ВЫПУСКА ТИРАЖ

1968 шерарча РСФСР ахчан-хIамай лотерея пхелагIча выпуска еттара «празагIа» дола билеташ дараш укх беттехьа а «Москвич-408» яхачи кердача моделагIарча «Запорожецен» хьай хургба. Цу выпуска билетий кхажамий тираж хургьа 15 августе Брянска.

РСФСР финански Министерство ТАСС-а корреспондентага хайтад, легковой автомобилел совгIа, лотерея пхелагIча выпускагIа кхы доккхий кхажамаш а ухаргхилар, цар дахкъе «Урал-2», «Юпитер-2» яха мотоциклаш а, «Тула», «Вятка» яха мотороллераш а, «Рига-3» яха мопедаш а йолаш. Ухаргдолча кхьча кхажамех я холодильникаш, пианинаш, магнитофонаш, радиоприемникаш, кинокамераш, фотоаппараташ.

ХIара йоаккхаш кхаж бена лотерейни билет доалчун йиш я ший ба [illegible] цах ахчанца дIаеца.

Лотерей пхьаь заради 111.200 кхаж боагIа, цар дахкъе 1.690 хIамай кхаж я болаш. хIаьта иштта 109.510 ахчин кхаж я болаш. Эттара боккхагIа бола ахчан кхаж — 5000 сом.

1968 шерара РСФСР ахчан-хIамай лотерея арахийцадр 126 миллиони 600 эзар сома. Дерригача кхажамех 75 миллиони 960 эзари сом хул. Из — арахийцача билетий бергагIа маьха 60 процент да.

Шу йистедалалехьа яхы а кхажамаш доаха цаи тираш хила езар: 26 сентябре — Ставрополе 14 ноябре — Магнитогорске. ХIаьта а, лотерея чIоагIа гIи хеза хилар теркал я хаь. укх шера кхы а кердача шера выпускагIа цхьаьна тираж хургйолаш лаьрхIа. Из хургъа 25 декабре Куйбышеве.

Физкультурникий ерригсоюзни Ди

КЪОНАЛА ЦIЕЙ

Дерригача советски халкъа доккха цIей санна, бахача дуккхача наха юкъе физически культурен спорти дегIабахарга дезале «къонаха санна» 10 августе билгалдоккху вай мехко физкультурника Ерригсоюзни Ди.

1939 шера СССР Халкъа Комиссарий Совето чIагIъьй физкультурника Ди оттадаран йола ВЛКСМ ЦК-а физически культуран спортен гIуллакхашта йолча Комитета предложени.

ХIара шера физкультурника Дийнахъа советски спортсменаша шай халкъа хьалхашка отчет лу, къахьегаме а спорте а шаьш карагIдийнараш дуьц.

Физически культурен спорти вай мехка Iалашъяме боккхачу социальни лоархIаме хилла дIахьарчай, хIора шерра дегIа а ешай. Советски халкъо доккхал ду шай спортивни гвардех. Дуьнен халкъашта юкъерча яхьашка ловзаш вай спортсменаша шаьш принципиальни, эздел долаш, гIуллакхана дахка культура йолаш хиларах массе а хана шаьшта зрителий бевам тIаувз.

ХIанз вай мехка физкультурни болама юкъе 50 миллион совгIа саг ва. Уж массе а къинех, профессех бола, тайп-тайпара ханаш лаьцна нах ба.

Советски физкультурни болам дIахо дегIакхувлара Iалашъяме боккхачу лоархIаме ба «СССР-е физически культурен спорти дIахо дегIакхувлара де дезача гIуллакхех» бола КПСС ЦК-и СССР Министрий Советон тIайкъа Августовски соцам.

Цу соцамга хьежжа парте Нохч-ГIалгIай обкома бюроси республика Министрий Советон къоастам боллаш дола гIуллакхаш дегга оттадаьд вай республике физически культурен спорти дегIакхувлара, цу лоархIамерча гIуллакха юкъера кхоачамбоавлараш дIалахара. Цу гIуллакхех да республике физкультурни болама дIахо а дукха нах юкъеозаба, физкультура бахача наьха хIара денначка вакаре шера юкъеяхийтара шехьхашта уйла тIаерзаеш хилар.

Из соцам кхачаш а беш, Ресспортсоюзо, республика физкультурни организацеша шоай практически балха тIа къьастта а уйла тIаухийт бахаш бола дукха а вах халлаша физически культуран спортен занятешка юкъеувзара, физически культура коллективий материальни база дикагIа тоара.

ХIанз республике физкультура 749 коллектив я, царна юкъе 244000 физкультурник а вола. Республике а 6 стадион, 64 комплексни спортивни площадка, 224 футбольни аре, 335 баскетбольни 830 волейбольни площадка, 136 гимнастически зал. Физкультурни организацешка, вузашка, юкъерча специальни дешара заведенешка, школашка, профтехобразоване училищашка бола беш 539 физкультурни болхло ва. царех 357 болхло лаккхера образовани 149 болхло юкъера специальни образовани йолаш ва.

Шерра социалистически яхь ярхар бахьан Нохч-ГIалгIайчен физкультурни организацеша 1967 шера кийчаьа: 57 СССР спорта мастери мастеранна вола кандидати, 477 хьалхарча разрядах вола спортсмен, 43968 массови разрядех вола спортсмен, 45082 ГТО-и ГЗР-и комплексий значкист. 10 эзар гаргга спорта вола общественни инструктори-судьи кийчвайв.

ДукхагIа терко а яьнай физкультура коллективашка спортивни гIирсаш хьалдара. 1967 шера хьалхьай яьнай ийа Iеховна 5000 моттиг йола «Спартак» ДСО кулг-карарча лозарий павильон. Профтехобразоване управлене хьаьлъ йоалаш латт №№ 1, 2, 10, 11 йолча профтехучилищашкара спортивни залаш. Йоккха спортивни зал хьалъе йолалый 1-ча Май цIерагIча колхоза центральни усальбе, цига кийчъеш латт колхозан стадион а. Орджоникидзевски станице толашагIча тайпара юхатоаеш латт 10 эзар саг Iоха моттиг йола районна стадион. Спортивни зал хьалъеш латт Шаьла районе. гор. Гудермесе хьалъе йоалаш латт спортивни зал гор. МалгIабике спортивни зал хьалъеш а стадион толашагIча тайпара юхетоаеш а латт. Наурски станице спортивни комплекс еш боахк. Заводской района пожарни хан физкультура коллективе яь йоалаш латт легкоатлетически гIирс а болаш йола стадион.

Республика школашка хьалхаш латт спортивни залаш.

Нохч-ГIалгIайчен спортсменаши физкультурникаши дикка дукха хIамаш карагI а дийнна вахьбола физкультурника Ерригсоюзни Денна. Художественни гимнастика команда массешкахара РСФСР чемпион я, цу командацарбараш ба: спорта мастер, СССР абсолютни чемпионка Наталья Овчинникова, спорта мастер Марина Гарибашвили, спорта мастер Дания Алыкова, кхыбараш. Командана тренировкаш ю СССР заслуженни тренера Нина Николаевна Силаевас. Советски физкультурни болам дегIакхувлара дика гIуллайхаш карагIдувларах Н. Н. Силаевана укх денношка СССР Лаккехьарча Совета Президиума Указаца Къахьегама Цеча Байракха орден еннай.

«А» классагIарча волейболистий команда П моттиг лаьцай «Спартак» ДСО ЦС хьалхе лакхара юкъе. 15-ча школа дешархочо Турищева Люас спортивни гимнастикана йола СССР кубок яьккхай. СССР Олимпийски сборни команда член я ия. Люайна тренировкаш ю РСФСР заслуженни тренера, спорта мастера Станислав Растоцке. Спорта мастер волча Льянов Хьамидах бокха хьалъехьала ВЦСПС чемпион хиннав. РСФСР а СССР-на хьалхленаш йоахача ка махкала а юкъаш лева велосипедист Анатолий Онегов, шахматист В. Дорошкевич, борецаш М. Лахкильгов, С. Итигов, Д. Багаев, А. Приймаков, Н. Давидян, легкоатлет В. Митянин, кхыбараш.

Физкультурника Ерригсоюзни Ди дезачна спортсменаша а физически культура болхлоша а ма моггага чIоагIа дизаш тIаухийтарга Ленински комсомола юбилейна беха ма боагIа какъебахара.

К. МУСАЕВ,
Нохч-ГIалгIай спортивни обществайн организацейн секретарь.

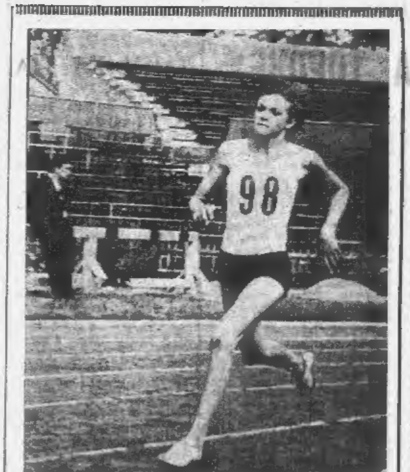

Дукха бе вай республике яйга атлетика дукха езаш. Царех цаI я вайна укх сурта тIа бIаргагу Григорьева Инна. ЮезагIа хьалхьегац Иннас шийна дукха вез спорт карагIдаре гIерташ. Цу дуъла да доаха телашаш а хьекхаш. 400-ан 800-ан метр удаш укх шера хиннача яхьашка тIехдоха хьекхамаш а гойта республика рекордсменка хиннай Инна. О. Смирнова сурт.

ДЕГIАУХ ДЕНАЛДАРИЙ МУГIАРАШ

Тахан, вай мехка физкультурникий цIей дезача дийнахь хаац дувца лов «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене физкультурни коллективах лаьца.

Объединене физкультурни коллектива юкъе таханарча дийнахь 745 саг вовгIа. Царех ялх бIаь спортсмен «Труд» ДСО спортивни общества член а ва. Шо-шоашта дукхагIа деза спорта тайпа харжа йиш я уххаза. Бола беш секцеш я: футбольни, волейбольни, баскетбольни, топаш кхуссарий, кегийча теннисах ловзарий, хи тIарча лыжай, шахматий, шашечий, яйгача атлетика, бадминтона. Цу секцешта кулгалдераш опытни спортсменаш ба.

Объединене спорти физкультурен дегIайоалавала йоккха терко я объединене администрацеи профсоюзни организацеи. ХIара физкультурникаш эшаш бола спортивни инвентарь болаш я. Царна мел эшар IалашдIара шерра-шера профсоюзни организаце ахча хьахел. Ахкан заьшлахьа тайп-тайпарча моттигашка са а лоIаш шоай укхшено чIоагIъю физкультурникаша. Масала духхьал укх тIеххьарча шин дахкий Iаьржача форда йисте салоIаш 125 совгIа спортсмен хиннав тха. ХIаьта шийн объединене спортивни сий лорадеча белгалза спортсмений аскар а.

Дика хьокхамаш гойт спортсменаша республикански яхьашка. Объединене сборни команда вIаштта дола республикански яхьашка финале дакъа лоацаш хиннай. ХIаьта укх шера Нохч-ГIалгIай АССР-а кубок яккхара финала дийнен цхьор даькъага кхаьчай.

Ала деза Советски Эскаре гIулакх де болха кагийнах физически дегIабена, яхаш чIоагIбенна хилийтара оаха йоакхо еш хилар. Цхьа шаI саг водаш эскаре гIулакх де «Кийча ва Даьхе лорае» яхача значока норматив кхоачаш еш. Цу тайпара 180 саг кхевав оаха духхьал укх тIеххьарча шин шера.

Берашта а литаш оаха спорта юстара. Царна лаьрхIа тайп-тайпара спортивни секцеш я объединене болх беш. «Ласточка», «Кавказ» яхача тха берий футбольни командаша хIанз кхелагIа Орджоникидзе цIерагIарча стадиона цхьа йоакхе. «ТIоарса бургана» клуба приз яккхара яхьашка дашв хьалхара моттигаш йоах.

Республике меттел цхьа гаьнна арахьа а боаза ба тха мотоциклисташ СССР-а спорта мастераш — вежарий Роченко Анатолийи Юрийи.

ДIахо яхь а чIоагIагIа терко ергь спортсмений мугIараш дукхагIа хилийтара.

О. БАЗЫЛЕВИЧ,
«Чечингстройтранс» объединене физкультурни спортан инструктор.

РСФСР шахматни чемпионат

Российски Федераце 25-ча шахматни чемпионата пхелагIен яхлагIен турнаш чакхъьаннай. Турнира лидера гроссмейстера А. Зайцева хала а доацаш эшаяле къона мастер Г. Живолов. Турнире эггара хьалха ийшар дуйен халкъашта юкъера мастер Г. Илавицкий. Цуа котваьлар къона мастер А. Асташин, В. Сергиевскеца ловзаш турнире эггара хьалха ийшар гроссмейстер А. Лейн. Мастер волча В. Титинкоа котвалар мастеранна кандидат В. Козлов.

Цхьакха а котвалаызо В. Дорошкевича А. Векслерца, С. Жуховицки О. Дементьевца, Ю. Аникаева, В. Цешковскеца хиннача ловзарашка.

ЯккхагIча туре пхиъ парти йисар йисте ца йоалаш. ХIанз яхье хьалха ва пхеннех йиъ ах очко йола А. Зайцев. Яххех йиъ-йиъ очко я Ю. Аникаевен, В. Сергеевскен. Парва тIехъа ба А. Асташени В. Дорошкевич.

В. СЕРГИЕВСКИЙ,
дуйен халкъашта юкъера мастер.

ВАЙ ДИКАГIБОЛА СПОРТСМЕНАШ

Таханарча дезача дийнахь дикагIболча спортсмений цIераш дагаух. ДикагIа ний дераш, кIалтохаргах летараш, дикагIбола боксераш, волейболисташ, шахматисташ — массагI ба уж республике моттел ерригача мехка а цIи хаза бераш.

ТУРИЩЕВА Людмила. Дукха ха я из спорт еараашта яьа. Бакъда, цун цIи къаьстта яьккхар 1967-ча шера. Спортивни гимнастика СССР-а кубок цунга кхаьчар цу шера. ТIаккха яхар из мехка цIи деза болчарна юкъе.

Цаькха баьккха толам бац из. Ялх шера цахаддаш еш хиннa тренировкаш зехьа йоаизар.

Саратовски спорта Дворце Къулбехьарча эона лешархой X спартакиада финальни яхьашка СССР-а спорта мастера норматив кхоачашйир цо 1967-ча шера. ХIаьта СССР-а кубок яккхарца цхьана спорта мастера дуйен халкъашта юкъерча класса норматив кхоачашйир.

Укх шерарча Ерригсоюзни яхьашка дакъа лоацаш а дика хьокхамаш гойтад Людмилас. Цун хIанз 15 шу мара даьнйадац. Дерриг а спортивни вахар хьалха да.

* * *

МЕХКА дIаяйза яьнай штангиста СССР-а спорта мастера Кодзоев Ибрахима цIи. «Спартак» ДСО, Центральни Совета шоазен Российски Совета диазаен призер хиннав Ибрахим. Еза а яйга а атлетика Кодзоева дIахига волча хана лена эзаеннаар, бакъда штанга хилар юххера а хеджар.

Советски Эскара мугIарашка гIулакх деш волча хана воалавелар штанга карарвалара цIенхаштара занятеш е. Цо шийн хьокхамаш гойтар. Вайна ма хаара ерригача Союзе хьалхаа моттигаш яхаа хиннача яхьашка белгалийнав Ибрахим. ХIанз ше сопиа бараш дукхагIа халийтара «Спартак» ДСО тренер а волаш къахьегаш ва башха говза штангист Кодзоев Ибрахим.

* * *

ШИЙТТА шу мара даьнаьдацар Приймаков Сашай из классически кIалтохаргах лата воланенначa хана. Юххьанца тренировкаш, цул тIехьагIа «Трудовые резервы» яхача спортивни общества, города, республика, тIаккха зональни, юххера а ерригача Союзе хьалхаа моттигаш яхаа яхьашка къовсамаш доаттадеш хьавенав Саша. Ала деза дIаволалуча хана шийн лоIамеча кIалтохаргах лета из воланенна хилар, тIаккха классически стиль вовзар. Боккха толам баьккхар 1965-ча шера. Къонашона юкъе СССР-а чемпион хуа Приймаков. Союза сборнена юкъевода. 1966-ча шера Болгаре лоиз «Олимпийских надежд» яккхара хиннача яхьашка котваьлар. ТIаккха октябрь бетта Мозен яхача итальянски городе дуккхача мехкарча командел котваьлар. Эггара боккхагIбола толам — 1967-ча шера Польше хиннача дуйен кагирхой яхьашка вай сборне капитан волаш хьалхара моттиг а яьккха дошо медаль яхьаш Шавера. ХIанз шийн спортивни говзал тIаьха тIехдоаккх ва.

М. ХАМАТХАНОВ.

О. Смирнова ФОТОЭТЮД.

УЙЛА ЙОЙТА ИСКУССТВО

Комеде Московски театра спектаклех йола заметкаш

Вай городера зрителаш комеде Московски театра цхьа спектаклага хьежаб, тайп-тайпара йола ролаш ловзеш шоай йоккха говзал хьахьехкха кертера актераш бIйзаб царна. Царех я кхалсага бевам боккаш-ашаш хиннa, дерриг а хьалдарий бе дачъла хана хьахьехкаш йола «Касатка» яха спектакль. Цу тIа керттера моттиг дIалоац Петербурга горагIашка шийн вайна хаз юхаметтатитаде, шийн лоIаме вахара мишт лаза гIертача юлара йибо лоаттабеча къовсаме.

ШолагIа йола спектакль я «ХкоалагIа дош» яхаш. Цо хьахьокх буржуазни цивилизацеш доахка вахарах. Тхьаь дика цу даьнна, дас лоам чу, вах ца гуш хьахкеваш эIанита саг «культурни» общества вишаламца а йашагIехетаро автора йиш хулайт «прогресса» вишаланица къуесаш цу эIамигача саго деча къачаьлага гIоала империализма ве оагIонаш, эхь ца хеташ буржуазни харц Iалашо дуццар гучадаккха.

КхоалагIа йола пьеса я «Телха йиIиг» яхаш. Советски къахьегача кагирхой вахарах йола комеди я из. Вайна хьалханка отт саг терхалвара, зорIара тIехьа лоаттабу къовсам, ше адар де гIертача, мотта сиха йолча фабричи йиIий Женей кацарча гIулакхий истори. Юххьанца хала, бакъда, тIехьагIа чIоагIа юкъе йода цо барт тайпинча коллективана.

Цу ерригача комедешка зрителаша дикача оагIорахьа белгалйоаккх йоккха говзал йолаш шийн ролаш ловзаю актриса М. Чернова. Хьалхарча спектакле цо вайна гойт хьаенна, дзал ве ца йоти, бакъда, дIальий поевеца Долгова. Из дикача кагара йоккха саг я. Ше хьийна хкевальча Ильяйиз мацагIйарет йола Раиса йоалаю цо, васкет а дайн шийн болаш дIалу царна. Цу хана бевам я дуи юхь, дег рьала а из. Бакъда, дIахлаш йошхача сага гIалхахар, цуа кола хIаххара бадина кагирхой шоай лоIамера уйлаш кхоачашъе болалу. Зрителашта къахет корагIъьлинача, цхьа йисьча, ше харц хилар ца кхеталчa йоахача сагах.

«ХкоалагIа дош» яхача спектакла тIа вайна хьалханка отт доле бе доалла Матрона. Цо лац шийн дош цхьаьне а доагалар. ГIа бIубена, шийн хьалага хьежжа боаккх цо, воагавеш бIаргахьош цуя Iазжа бIаргаш, оаз ниц бела к. Шийн турпала сурт отгадь ца Iеш, цуя оамалa хьайлагIаоа белгалоеш, дег чуре уйлаш хьовийт вайна актрисо.

«Телха йиIиг» яхача спектакле хьахьекха я общежите уборщица йолча Зинай образ. Из вах дика бовзаш, дог цIена, бевам саг я. Вах теркал бер, гIулакха тIехь демократи хилар дицденнача комсоргага цо аьнна дешаш шоай моттиге кхачьача санна деталу. «Уйла е, уйла е, выговарах а ца еш, хьай уйла е», — йоах цо.

Къонача актриса Т. Арсеньевас вайна гойт шийн творчески торомаш. «Касатка» яхача пьеса тIа ца я кабара шин оалача йиIий роль ловзаеш. Укхаза шийн образа цхьайола моттиге боаремал цо тIехйоаде, «ХкоалагIа дош» яхача спектакла тIа цо вайна ше ма варре гойт уйла еш вола саг. Цо укхаза ловзаю университет йистелькхача йиIий роль. Берргга безам тIаьаш йола кхалсага бечал, цун шийн тайпара йола курал-доккхал, хьаькъале цо лекха бIаргаш, хIаьта саг везавеннача хана вахарцарча бевамах цкъ яйя цар дигар гу вайна цо ловзеча, вахара дIсагIа бе деллача, шийх бIубенача йиIий образаца.

Цунца кхухавезача Паблос «вахарн» «валарн» яхача шин дашал чIоагIагIа лолаш доц «безам» доьийтаз Iа сона аьнна, вай теш цу шийна бар цIена безам хиларах.

Актера В. Кудрова хьахьекхар «Касатка» яхача пьеса тIа хьалан Бельске мела оамал, корта бохабу малараш дукха маларош Iоохкадемна цуи бальваш, ка ага кулгаш, ваб ейна дийста бIаргаш.

Къаьстта терко тIаьхийта йогIа «Телха йиIиг» яхача спектакла керттерча образа. Цунца цхьан хана ле дег цIена хилар, нахах вагIув увзар, доттагIчун хIайха куг леваш хилар, шийна хийра лолча аракхьара тIехулча хIамах лоравалер. Хелу хала беркал, кхаьаенна болча мещанкайнга нагьна йиший цIагIара къахьа мекх. Бакъда, бIаргашка хьежача кхетаду дагалаттар кхачашхургалларах, бокъоне вола саг корадоагIархиларах цуя бола теша.

«Касатка» яхача спектакле актера А. Блинова ше иа варра хьахьекхав ерсий мужге.

Зрителашта хетта бейкар актер А. Кадиов а актриса Крючкова а.

Комеде Московски театра уитточа пьесаш тIа эвалавала, сиквердане моттигаш хинна ца Iеш, уйла е, терке е еза моттигаш а я.

...Спектаклага хьежа дIаладачча шийна хIаькха дика уйлаш, сага цIена дег, сага хила боагIа къахьетам, ваьел ду театра актераша.

Г. ЩЕДРОДАРОВА,
театровед.

АЛИШЕР НАВОИ ЮБИЛЕЙ

СССР-е шерра белгалдоаккхарг за узбекски классика Алишер Навои вай 525 шу дизар. Узбекски СССР Iилма Академе «Фан» («Iилма») яхача издательствас арахеш эрсий меттала яьхача Алишер Навои сочинений 10 томах латта гулдам, цунна юкъе гIоргъа эггара хьалха эрсий меттала йьца поэта газелаш. Арайоахаргъа цхьа томах латта совгIата лаьрдIа йолча Навои произведенеш, хIаьта кхита дуйен дукхача меттала арадоала «100 афоризм» тIайола яшинаш а.

Юбилей тIаяххочаш дошаранна кхоачаргъа поэта вахарахи творчествахи йола монографи. «Прогресс» (Москва) яхача издательствас дукккача кхыча мехкий меттала арахецаргъа Узбекистана халкъа писатела Айбека яьаь «Навои» яха роман. Лидия Вать яхача писательница яьаь, поэта вахаьала кутаь «Вахара беш» яха повесть арахецаргъа эрсий узбекийн меттала «Еш гвардия» яхача издательствас.

Юбилейна торжественашка дуйен 50 мехкара хьаьший беагIарбо Ташкенте Москве. Юбилейни конференцеш хургья ГДР-е, Венгре, Польше, Румыне.

Поэта юбилей тIаяххочаш хьаьлларгъа Алишер Навои цIерагIа йола литературни музей. Цуи 70 вала чу хургла даьхеи а доаzол дехьарча а фондашка вола багахбуьнамек казаьча литературах тахарча денналца вола дерргга фоашш.

Узбекски кинематографисташа хьалу «Фархад Ширин», «Дилором» яха шера экран йола-ленташ, хIаьта шита «Навои моттигашка гIолла» яха документальни фильм а.

Сийлен цIи — дикагIчарна

Цхьанарча заседание СССР юрта боахама Министерства коллегии юрта боахама а заготовкий а белхлойи гIуллакхерча цаьхен профсоюза ЦК Президиуми хьежай юкъарчаа лоацаш Министерства карарча предприятий, коллективай коммунистически къахьегама цIи яккхара яха итогашка.

Коммунистически къахьегама коллектива цIи тиллай «Уопсиский» яхача пачхаьлакхен племенной заводах (Краснодарски край). Предприятие къахьегамкой шоай гIулакхашца гаьнна кроал арахьа боаз.

Заводе йоккха уйла тIаухийт коммунистически къахьегама болама. ХIара итт балхлочо шоеге сийлахьара коммунистически къахьегама цIи лелаш уххаза.

Министерства коллегеи профсоюза ЦК Президиумеи цхьанарча заседание белгальхай «Венцы зари» яха племзавод (Краснодарски край). Ставропольски биофабрика, Роза Люксембурга цIерагIа йола племзавод (Донецки область), «Петровский» совхоз (Липецки область), Елански говрий завода «Красный кут» яха юв тIаво салхазацаш Декалу заводи (Саратовски область), «Червленные буруны» яха племзавод (Дагестански АССР). Цу боахамашта дIачIоагIъьаь коммунистически къахьегама коллектива цIи.

(ТАСС).

ХАНТТАМ

Тахан республике гIоален Грозни йочан а йоалаш. хуналуш моркаш хургья, малхбоалехьара цхьарчоа лаьгIа а болаш. тIаккха гIаьхха а хьекхаш мух хургба. 24—29 градус йовхал хургья.

11-чен 12-чен августе хуналуш моркаш хургья, 12 августа сайрийна доацача хала дегIа лекхарга, доккхувкъарга, тайп-тайпарча оагIонашкахьара цкъарчоа лаьгIа а болаш. тIаккха гIаьхха тьекхаш мух хургба. Дийнешка 15—20 градуси лемошка 19—24 градуси йовхал хургья.

Метеостанци.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

10-ча АВГУСТЕ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIАРА МАЙДА

19 сахьат даьлча дена 21 сахьат хаьллалца тIема гарнизона духовой оркестра концерт. 21 сахьат даьлча В. И. Ленинах лола документальни кинофильмаш ден - кердадараш хьокхаргда.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIАРА САЛОIЕИ КУЛЬТУРАИ ПАРК

Физкультура Ерригсоюзни Денна хетабаь сакъердам.

19 сахьат даьлча Зелени театре — В. И. Ленини советски индустрии яха лекци. Лектор ва исторически Iилмай кандидат. СССР-а Iилмай Академе истори института воккхагIвола болхло М. И. Хлусов. 20 сахьат даьлча Къилбаседа эсий халкъа хора концерт. Кинолекторе — физкультурника Ерригсоюзни Денна хетадаь кинофильмаш хьокхаргда. 11 сахьат даьлча а 18 сахьат даьлча а массови площадке — халхараш, конкурсаш, аттракционаш. 18 сахьати 30 минути яьлча музыкальни раковине республикански тенакий театра «Ше кийиг» яха спектакль. 20 сахьат даьлча халхарий площадке халхарий сайре. Iуйрийна 8 сахьат даьлча дена парке болх беш я аттракционаш, кеп лара бассейн, дешара павильон, спортивни майдаш.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА

11 сахьат даьлча «Пионер — ерригача берашта хьокхам» яха берий утренник. 12 сахьат даьлча «ЦIеча галстуках» яха фильм-поэма. 14 сахьат даьлча — «Хьамсарча мехка гIолла» яхача темах кинолекторий.

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

19 сахьат даьлча Зелени театре — «СССР-е физкультурни болам», яхача темах лекци. 20 сахьат даьлча спортах йола кинофильмаш хьокхаргда. Ахкахарча халхарий площадке — халхарий сайре. Эстрадни оркестр ловх. 12 сахьат даьлча дена болх беш я аттракционий городок.

ХИМИКИЙ КУЛЬТУРА ЦIА

18 сахьат даьлча лекционни зале СССР-а Дуйен халкъашта юкъерча хьалха лекци. 19 сахьат даьлча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен филармоне литературни концерт. Программе: Сийлахь-йоккхача летопиеа оагIош (В. И. Ленин ваьча дийнахь вена 100 шу дизара). «Белам а белхам а». 16 сахьат даьлча кадашкарча футбольни командай вIашагIкхетар. 20 сахьат даьлча «Планета» яхача шийе мультипликационни кинофильмаш хьокхаргда.

ПРОЛЕТБАТА ЦIЕРАГIАРА КУЛЬТУРА ЦIА

14 сахьат даьлча шашкаех ловзачара яхьаш. 17 сахьат даьлча — спортах йола кинофильмаш хьокхаргда. 18 сахьат даьлча «Вай къонал, хоза» яха кинофестиваль. «Хоккеисты» яха кинофильм хьокхаргда. 19 сахьат даьлча дешара зале — «Спорти профессии» яха беседа.

М. ГОРЬКЕ ЦIЕРАГIАРА КЛУБ

10 сахьат даьлча — физкультурника Ерригсоюзни Денна хетабаь сакъердам. 11 сахьат даьлча берашта лаьрхIа сакъердаме яхьаш. 14 сахьат даьлча «УнахцIена хана хьай безам бале» яха кинофестиваль. 10 сахьат даьлча дена болх беш я спортивни майден аттракционий городок.

Н. К. КРУПСКАЯ ЦIЕРАГIАРА КУЛЬТУРА ДВОРЕЦ

19 сахьат даьлча ахкахарча кинотеатре «Физкультурен спортен — коммунистически хьетам бахара цхьа боарз» яхача темах лекци. Документальни кинофильмаш хьокхаргда.

11-ча АВГУСТЕ

В. И. ЛЕНИНА ЦIЕРАГIАРА МАЙДА

19 сахьат даьлча дена 21 сахьати 30 минути яллалца — Старопромысловски района Пролетбата цIерагIарча культура Цен художественни самодеятельноста концерт. 21 сахьати 30 минути яьлча, «Суровая память» яха документальни кинофильм хьокхаргда.

С. М. КИРОВА ЦIЕРАГIАРА КУЛЬТУРАИ САЛОIЕИ ПАРК

20 сахьат даьлча Зелени театре — Къилбаседа эсий халкъа хора концерт. Кинолекторе — «Ленин дийна бареа дийнагIа ва» яха кинофестиваль. 11 сахьат а 18 сахьат а даьлча дена массови площадке — халхараш, конкурсаш, аттракционаш. 20 сахьат даьлча халхарий площадке — халхарий сайре.

«КРАСНЫЙ МОЛОТ» ЗАВОДА КУЛЬТУРА ЦIА

11 сахьат даьлча «УнахцIена хьай хила безам бале» яха къонача спортсмена цIей. 17 сахьат даьлча культура Цен эгтбоагIа концерт.

11-ча АВГУСТЕ

С. ОРДЖОНИКИДЗЕ ЦIЕРАГIАРА СТАДИОН

9 сахьати 30 минути яьлча гIишлошьерий профсоюза волейболах хьалхара моттиг яккхара яхьаш. Мехкахьттахой профсоюза яйгача атлетика яхьаш.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-66; редактора зам.—3-30-11; бехктоихама секретара—3-34-36; партийни вахарен, культурен, промышленностен отдела—3-42-30; юрта боахамен письмойн отделий—3-42-23.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-66; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-35; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-23.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05170. Заказ № 3372.